

Sveučilište u Zadru
University of Zadar

ODJEL ZA KROATISTIKU
DEPARTMENT OF
CROATIAN STUDIES

ODJEL ZA RUSISTIKU
DEPARTMENT OF
RUSSIAN STUDIES

SVEUČILIŠTE U ZADRU

Odjel za kroatistiku

Odjel za slavistiku

Članovi Organizacijskoga odbora:

izv. prof. dr. sc. Mirela Šušić (Sveučilište u Zadru)

izv. prof. dr. sc. Sanja Knežević (Sveučilište u Zadru)

doc. dr. sc. Adrijana Vidić (Sveučilište u Zadru)

doc. dr. sc. Tin Lemac (Sveučilište u Zadru)

dr. sc. Ivan Magaš (Sveučilište u Zadru)

prof. dr. sc. Maciej Czerwiński (Uniwersytet Jagielloński w Krakowie)

prof. dr. Francisco Javier Juez Gálvez (Universidad Complutense de Madrid)

doc. dr. sc. Polina Korolkova (Rossijskij gosudarstvennyj gumanitarnyj universitet, Moskva)

Andrea Knežević, mag. educ. philol. russ. (Sveučilište u Zadru)

Nika Zoričić, mag. (Sveučilište u Zadru)

Predsjednica Organizacijskoga odbora:

izv. prof. dr. sc. Mirela Šušić

Tajnica Organizacijskoga odbora:

Marija Oštrić, mag. philol. croat.

Lektura sažetaka:

Marija Oštrić i Ivan Magaš

Prijevod sažetaka na engleski jezik i lektura:

Tomislav Brlek

Fotografija na naslovnici:

Sandi Bralić

Grafičko oblikovanje i tisak:

Grafikart d.o.o., Zadar

Međunarodni znanstveni skup
International Scientific Conference

10
ZADARSKI FILOLOŠKI DANI
ZADAR PHILOLOGICAL DAYS
10

Sveučilište u Zadru, 10. studenoga 2023.
University of Zadar, 10th November 2023.

KNJIŽICA SAŽETAKA
BOOK OF ABSTRACTS

Skup je financijski potpomoglo Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske.

MEĐUNARODNI ZNANSTVENI SKUP ZADARSKI FILOLOŠKI DANI 10 INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE ZADAR PHILOLOGICAL DAYS 10

Sveučilište u Zadru, petak 10. studenoga 2023.

PROGRAM SKUPA

- 8:30** registracija sudionika (Svečana dvorana)
9:00 otvorenje Međunarodnog znanstvenog skupa Zadarski filološki dani 10 (Svečana dvorana)
9:15 – 10:00 Danijela Lugarić Vukas – *Pitanje „vruće prošlosti“ i odgovori generacije postpamćenja u ruskome romanu 2010-ih: od restauracije do refleksije* (plenarno predavanje – Svečana dvorana)

SEKCIJA A: Miroslav Krleža (130. godišnjica rođenja)

SEKCIJA B: Suvremena čitanja slavenskih književnosti

SEKCIJA C: Aktivne tendencije u suvremenim slavenskim jezicima

SEKCIJA D: Jezik i književnost u suvremenom metodičkom kontekstu

SEKCIJA E: Zadar – umjetnost, kultura, književnost

RAD U SEKCIJAMA

	SEKCIJA A – Miroslav Krleža (130. godišnjica rođenja) Svečana dvorana	SEKCIJA B – Suvremena čitanja slavenskih književnosti Dvorana 232	SEKCIJA C – Aktivne tendencije u suvremenim slavenskim jezicima Dvorana 241
PREDSJEDAJU	Jela Sabljic Vujica	Tin Lemac	Mia Batinić Angster
10:00 – 10:15	Marijana Erstić, <i>U Agoniji? Recepcija djela Miroslava Krleže na njemačkom govornom području</i>	Tin Lemac, <i>Ponovno čitanje Pupačićeve pjesme „More“</i>	Mia Batinić Angster, <i>Vrijeme liječi sve sumnje: slučaj glagola s infinitivom</i>
10:15 – 10:30	Francisco Javier Juez Gálvez, <i>Zavojiti put Miroslava Krleže ka hispankom svijetu</i>	Maja Pandžić, <i>Gotički elementi u pričama Romana L. Antropova „Genij ruske kriminalne istrage I. D. Putilin“</i>	Jelena Vignjević i Tatjana Bašić, <i>Tekstna vezna sredstva u akademskom pisanju hrvatskim jezikom</i>
10:30 – 10:45	Klara Kajba-Šimanić, <i>Putopisni elementi u Krležinim pismima</i>	Antonia Pintarić, <i>Schema Incongruence as the Source of Horror in Gogol's „A Terrible Vengeance“</i>	Marija Konsuo i Ljubica Jeljenić, <i>Poznavanje leksika dubrovačkog govora kod neizvornih govornika hrvatskog jezika</i>

10:45 – 11:00	Jela Sabljčić Vujica, <i>Ars politica – Krleža kao avangardist protiv svoje volje</i>	Ivan Posokhin, <i>On the Peculiarities of the Contemporary Russian Written Emigrant Text (on the Example of A. Stesin's Work)</i>	Natalia Kaloh Vid i Suzana Mihurko, <i>Translation of Slovene Literature into Slavic Languages in 2000 – 2023</i>
11:00 – 11:15	RASPRAVA	RASPRAVA	RASPRAVA
11:15 – 11:30	STANKA ZA KAVU		
PREDSJEDAJU	Sanja Knežević	Sanja Vrcić-Mataija	Marina Radčenko
11:30 – 11:45	Tomislav Čužić, <i>Krležini i Benešićevi pogledi na književnost i hrvatski jezik</i>	Sanja Vrcić-Mataija, <i>Narativne strategije zaboravljenog dječjeg romana Vesne Krmpotić</i>	Marina Radčenko i Nika Zoričić, <i>Об основных особенностях современного процесса скрытого заимствования из английского языка в русский и хорватский языки</i>
11:45 – 12:00	Nenad Krcić, <i>Krležine polemičke strategije i „Čas anatomije“ Danila Kiša</i>	Branko Tošović, <i>Generatorska kriopoetika</i>	Valentina Sedefčeva, <i>Prevoditeljske karakteristike hrvatske književnosti u Bugarskoj tijekom XXI. stoljeća</i>
12:00 – 12:15	Ina Hristova, <i>Завръщането като културна единица: „Завръщането на Филип Латинович“ на Мирослав Кърлежа</i>	Kornelija Pinter, <i>Od jezičnog znaka do prostornog znaka u pjesništvu Andriane Škunce</i>	Rosica Stefčeva, <i>Pragmatičke partikule baš i upravo / тькмо i именно u bugarskom i hrvatskom jeziku</i>
12:15 – 12:30	Sanja Knežević, <i>Krležin „Illyricum sacrum“ – o identitetu i kulturi usprot Istoku i Zapadu</i>	Elena Daradanova, <i>Усецането за място в чакавската поезия на Евелина Рудан</i>	RASPRAVA
12:30 – 12:45	RASPRAVA	Petra Grebenac, <i>Govorne instance u baladama Marije Stepanove</i>	
12:45 – 13:00		Eldi Grubišić Pulišelić, <i>Tranzicijski i (post)ratni prostori i identiteti u prozi Jurice Pavičića</i>	
13:00 – 13:15		RASPRAVA	
13:15 – 14:15	OBJED		

	SEKCIJA D – Jezik i književnost u suvremenom metodičkom kontekstu Svečana dvorana	SEKCIJA B – Suvremena čitanja slavenskih književnosti Dvorana 232	SEKCIJA E – Zadar – umjetnost, kultura, književnost Dvorana 241
PREDSJEDAJU	Josip Miletić	Iva Beljan Kovačić	Mario Županović
14:15 – 14:30	Jadranka Nemeth-Jajić i Petra Božanić, <i>Mogućnosti uporabe pravopisnih priručnika u nastavi Hrvatskoga jezika</i>	Tanja Kuštović i Marinka Šimić, <i>Oficij za mrtve u Pariškom (Borislavićevu) zborniku Slave 73</i>	Nada Bulić, <i>Armata in Mari Sita – The Apparition of an Armed Woman in the Obsidio Iadrensis</i>
14:30 – 14:45	Josip Miletić, <i>Novi načini vrednovanja u nastavi Hrvatskoga jezika</i>	Iva Beljan Kovačić, <i>Odnos narodne i crkvene katoličke kulture u Bosni i Hercegovini od 17. do 19. stoljeća</i>	Dolores Butić, <i>Zagrebački rukopis: prijepis ili arhetip djela Obsidio Iadrensis?</i>
14:45 – 15:00	Andrea Knežević, <i>Kako funkcionalno povezati čitanje i pisanje na ruskom kao stranom jeziku i je li to danas uopće moguće?</i>	Snežana Milojević, <i>Zemaljski i nebeski eros u „Đakonu Bogorodičine crkve“ Isidore Sekulić</i>	Mario Županović i Juraj Šantorić, <i>Nevidljiva umjetnost performansa: zadarska linija izvedbenog otpora</i>
15:00 – 15:15	Zrinka Frleta i Tomislav Frleta, <i>Sustav osobnih zamjenica i početne poteškoće pri poučavanju hrvatskoga kao stranoga jezika</i>	Iva Tešić, <i>Apoteoze Miloša Crnjanskog o hrvatskom primorju</i>	RASPRAVA
15:15 – 15:30	Josipa Korljan Bešlić, <i>Frazeodidaktika u nastavi inojezičnoga hrvatskoga</i>	Luj Parežanin, <i>Tekst i sjećanje – Sustav ustaških logora Gospić – Jadovno – Slana u književnosti</i>	
15:30 – 15:45	RASPRAVA	RASPRAVA	
15:45 – 16:00	STANKA ZA KAVU		
PREDSJEDAJU	Mirela Šušić	Dubravka Dulibić-Paljar	
16:00 – 16:15	Mirela Šušić, <i>Metodička praksa u suvremenom metodičkom kontekstu</i>	Dubravka Dulibić-Paljar, <i>Majke i sinovi u pripovjednoj prozi Vjenceslava Novaka: (de)konstrukcija normativnih obrazaca socijalizacije dječaka i mladih</i>	
16:15 – 16:30	Dragica Dujmović Markusi, <i>Pristup djelu Miroslava Krleže ili Klasik u kurikulu</i>	Ivan Šunjić, <i>Poetski diskurs Andree Zlatar: čitanje zbirke pjesama „Neparne ljubavi“</i>	

16:30 – 16:45	Marina Franić Šimunić, <i>Čitateljski klubovi kao način poticanja čitanja među studentima učiteljskog studija</i>	Andrino Dužević, <i>Jedanaesterac Tonka Maroevića</i>
16:45 – 17:00	Lidija Cvikić, Maša Rimac Jurinović i Katarina Aladrović Slovaček, <i>Posredovanje (medijacija) kao komunikacijski način kroz prizmu dramske pedagogije</i>	Ewa Hoffmann-Piotrowska, <i>Romantyczny performer w Collège de France – Koncepcja dramatu słowiańskiego Adama Mickiewicza</i>
17:00 – 17:15	RASPRAVA	Urszula Kowalczyk, <i>Aleksander Brückner i jego projekty rozwoju badań literackich</i>
17:15 – 17:30		RASPRAVA
17:30 – 18:15	Promocija zbornika ZFD 8 i zatvaranje skupa (Svečana dvorana)	

PLENARNO PREDAVANJE

izv. prof. dr. sc. Danijela Lugarić Vukas
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
dlugaric@ffzg.hr

PITANJE „VRUĆE PROŠLOSTI“ I ODGOVORI GENERACIJE POSTPAMĆENJA U RUSKOME ROMANU 2010-IH: OD RESTAURACIJE DO REFLEKSIJE

Polazeći od dvije teze: 1. da je u postsovjetskoj ruskoj književnosti prošlost istovremeno i alibi i resurs i 2. da svako prikazivanje prošlosti ujedno valja promatrati i kao anticipaciju budućnosti, ovo će izlaganje ponuditi pregled suvremenoga proznog stvaralaštva nastalog tijekom 2010-ih (u desetljeću duboke krize simboličkog poretka u postsovjetskoj Rusiji), u kojemu je sovjetska prošlost objekt intenzivnog prekrajanja i nadziranja. Kako sovjetsku „vruću prošlost“ (Chris Lorenz) tekstualno prikazuju pisci i spisateljice – pripadnici i pripadnice generacije postpamćenja (Marianne Hirsch)? Koji modeli reprezentacije prošlosti proizlaze iz mehanizama reprodukcije režima prošlosti u vremenu, kroz nekoliko generacija? Konačno, suvremeno rusko književno polje promatram kao riznicu „tekstualnih spomenika“ (Aleksandr Etkind), odnosno kao *software* postsovjetske kulturalne povijesti, koja nudi specifične uvide u to jesu li dvije povijesne realnosti i konceptualni horizonti – sovjetski i postsovjetski – doista toliko nepropusni i antagonistički koliko se može činiti na prvi pogled.

THE “HOT PAST” ISSUE AND THE RESPONSES OF THE POST-MEMORY GENERATION IN THE RUSSIAN NOVEL OF THE 2010s: FROM RESTAURATION TO REFLEXION

Starting from two theses: 1) that in post-Soviet Russian literature the past is at the same time an alibi and a resource, and 2) that every representation of the past must also be seen as an anticipation of the future, the paper offers an overview of contemporary fiction written in the 2010s (a decade of profound crisis of the symbolic order in post-Soviet Russia), when the Soviet past undergoes intensive reshaping and scrutiny. How is Soviet *hot past* (Chris Lorenz) textually presented by authors who belong to the post-memory generation (Marianne Hirsch)? Which models of representing the past are predicated on the mechanisms for reproducing the past regime over several generations? Finally, contemporary Russian literary field is seen as a trove of *textual monuments* (Alexander Etkind), that is, as a *software* for post-Soviet cultural history, which offers specific insights as to whether the two historical realities and conceptual horizons – the Soviet and the post-Soviet one – are actually so impermeable and antagonistic as they appear at first glance.

A) MIROSLAV KRLEŽA (130. GODIŠNJICA ROĐENJA)

Tomislav Čužić

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
tomislavui@yahoo.com.hr

KRLEŽINI I BENEŠIĆEVI POGLEDI NA KNJIŽEVNOST I HRVATSKI JEZIK

U sjeni 130. obljetnice Krležina rođenja „odvija se“ još jedna za hrvatsku kulturu, valja vjerovati, nimalo nevažna obljetnica. Riječ je o 140. obljetnici rođenja Julija Benešića, s kojim je Krleža održavao dugotrajno „poslovno“ i blisko prijateljstvo, o čemu svjedoči i njihova korespondencija. Premda su po mnogočemu neusporedivi – jedan je tek, navedimo samo najočitije, najveći iločki pisac, dok drugi ima prestižan status nacionalne literarne veličine – Benešić je kao kritičar i istaknut intendant zagrebačkoga HNK-a, ali i kao filolog, odnosno najpoznatiji hrvatski polonist, imao nezanemarivu ulogu u Krležinu afirmiranju. S obzirom na stanovitu korespondenciju u njihovu karakteru i temperamentu, a polazeći od Lasićeve teze o Krleži kao kontradiktornome piscu koji se upinjao spojiti nespojivo, u izlaganju ćemo razmotriti relaciju *Krleža – Benešić* kroz usporedbu njihovih pogleda na književnu poetiku, kao i njihovih pogleda na hrvatski jezik, stožernih pitanja iza kojih nerijetko ostaju izrečene kontroverze, pa i kontradikcije, bile one prividne ili stvarne.

KRLEŽA'S AND BENEŠIĆ'S VIEWS ON LITERATURE AND THE CROATIAN LANGUAGE

In the shadow of the 130th anniversary of Krleža's birth, another, by no means unimportant, anniversary for Croatian culture is "taking place": the 140th anniversary of the birth of Julije Benešić, with whom Krleža maintained a long-term "business" and friendly relations, as evidenced by their correspondence. Although they are incomparable in many respects – to state but what is most obvious, one is merely the greatest writer from Ilok, the other endowed with the status of a national literary great – being a critic and a manager of the Croatian National Theater in Zagreb, as well as a philologist, i.e. the most famous Croatian Polonist, Benešić played a significant part in Krleža's affirmation. Considering a certain likeness in their character and temperament and starting from Lasić's thesis about Krleža as a persistently contradictory writer who tried to combine the incompatible, in the paper we examine the relationship between Krleža and Benešić through a comparison of their views on poetics and on the Croatian language, the key questions that often lead to controversies, and even contradictions, be they apparent or real.

Marijana Erstić

Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu
merstic@ffst.hr

U AGONIJI? RECEPCIJA DJELA MIROSLAVA KRLEŽE NA NJEMAČKOM GOVORNOM PODRUČJU

Unatoč izvedbi *Gospode Glembajevih* u Grazu 1963. godine i njemačkom izdanju sabranih djela iz 1980-ih, tekstovi Miroslava Krleže na njemačkom govornom području dugo su ostali gotovo nezapaženi. No od 2013. godine vidljive su izvjesne promjene.

Tako je Njemačko društvo za kroatistiku u listopadu 2013. godine u renomiranoj Kući književnosti u Berlinu organiziralo simpozij o Krleži pod nazivom *Majstorstvo i upitnost*. Iste je godine u kazalištu *Residenztheater* u Münchenu Martin Kušej inscenirao tri Krležina djela – *Gospodu Glembajeve*, *Galiciju* i *U agoniji*. Godine 2017. pak austrijski izdavač Lojze Wieser izdaje Krležine *Zastave*, što je popraćeno ehom u vodećim dnevnim novinama (*FAZ*, *Süddeutsche Zeitung*, *Neue Zürcher Zeitung* itd.). U predavanju se stoga prikazuje recepcija Miroslava Krleže na njemačkom govornom području, ne bi li se dokazalo aktualno zanimanje za tog klasika.

IN AGONY? RECEPTION OF MIROSLAV KRLEŽA'S WORKS IN THE GERMAN-SPEAKING WORLD

Despite the performance of *The Glembays* in 1963 in Graz or the German edition of the collected works from the 1980, Miroslav Krleža's texts remained almost unknown in the German-speaking world for a long time. However, since 2013 there have been some changes. For example, in October 2013, the German Society for Croatian Studies organized a *Mastery and Questionability* symposium at the renowned Literaturhaus Berlin. The same year, Martin Kušej staged three works by Krleža – *The Glembays*, *Galicija*, and *In Agony* – at the Residenztheater in Munich. In 2017, in turn, the Austrian publisher Lojze Wieser published Krleža's *The Flags*, which received significant coverage in the leading German-language newspapers (*FAZ*, *Süddeutsche Zeitung*, *Neue Zürcher Zeitung*, etc.). The paper presents the reception of Miroslav Krleža in the German-speaking world in order to demonstrate the current interest in this classic author.

Ina Hristova

Sofiyski universitet "Sv. Kliment Ohridski"
ina_hristova@slav.uni-sofia.bg

ЗАВРЪЩАНЕТО КАТО КУЛТУРНА ЕДИНИЦА: ЗАВРЪЩАНЕТО НА ФИЛИП ЛАТИНОВИЧ НА МИРОСЛАВ КЪРЛЕЖА

Настоящата статия разглежда мотива за завръщането в романа *Завръщането на Филип Латинович* като използва и адаптира понятието „културна единица“ (У. Еко). Във фокуса на анализа е съдържанието на думата „завръщане“, разглеждано като набор от културни значения. Цел на изследването е идентифицирането на тези културни значения с присъщите им контексти и проучването на тяхната употреба и функция в концептуалната и нарративна рамка на романа. Анализът на културните представи и конвенции, литературни образци и философски идеи, които културната единица „завръщане“ съдържа, разкрива изграждането на романовия свят като мрежа от вариации на една обща тема – европейската краевековна култура. Интерпретацията на Кърлежа е насочена към извеждането на преден план на свръхдетерминиращия механизъм на културата, която, по думите на М. Вебер превръща човека в „животно, окачено в значими мрежи, които той сам е предел“.

THE RETURN AS A CULTURAL UNIT: THE RETURN OF PHILIP LATINOVICZ BY MIROSLAV KRLEŽA

The paper examines the motif of return in the novel *The Return of Philip Latinovicz* by using and adapting Eco's notion of cultural unit. The focus of the analysis is the content of the word *return*, considered as a set of cultural meanings. The aim of the study is to identify these cultural meanings with their inherent contexts and to explore their use and function within the conceptual and narrative frame of the novel. The analysis of cultural ideas and conventions, literary models and philosophical ideas that the cultural unit *return* contains, reveals the construction of the novel structure as a network of variations on a common theme – European culture of the late 19th and early 20th centuries. Krleža's interpretation is aimed at bringing to the fore the overdetermining mechanism of culture, which turns man into "an animal suspended in webs of significance he himself has spun" (Max Weber).

Francisco Javier Juez Gálvez

Universidad Complutense de Madrid
juezglvez@filol.ucm.es

ZAVOJITI PUT MIROSLAVA KRLEŽE KA HISPANSKOM SVIJETU

Miroslav Krleža (1893. – 1981.) tek se u 21. stoljeću uspio probiti na hispanofono književno tržište dvama romanima prevedenima na španjolski u Španjolskoj (Barcelona, Zaragoza) – *Povratak Filipa Latinovicza* 2007. i *Na rubu pameti* 2020. Iako je *Latinovicz* dobio brojne prikaze u novinama i kulturnim priložima, ne može se reći niti da je posrijedi bila nakladnička uspješnica niti da je uspio otvoriti kritički ili čitateljski put za drugi Krležin roman *Na rubu pameti*, koji je ostao gotovo nezapažen.

Međutim, Krležino je djelo bilo prisutno u hispanofonoj kulturi i puno prije, načelno u antologijama ili ponekom književnom časopisu, u Španjolskoj, Hispanskoj Americi i u samoj Hrvatskoj. Predstavljao se nadalje kao pjesnik, a puno rjeđe kao pripovjedač ili esejist, često u izdanjima povezanima s hrvatskom emigracijom.

MIROSLAV KRLEŽA'S WINDING PATH TO THE HISPANIC WORLD

Miroslav Krleža (1893 – 1981) only managed to break into the Spanish-speaking book market in the 21st century with two novels, published in Spanish in Barcelona and Zaragoza – *The Return of Philip Latinovicz* (2007) and *On the Edge of Reason* (2020). Although *Latinovicz* received numerous reviews in newspapers and cultural supplements, it cannot be said that it was a publishing success, and he did not even manage to open a critical or readerly path for Krleža's second novel, *On the Edge of Reason*, which passed almost unnoticed. However, Krleža's work was present in Spanish-speaking culture long before, mainly in anthologies and literary magazines, in Spain, Spanish-speaking America, and in Croatia itself. He was presented above all as a poet, and much less frequently as a storyteller or essayist, often in publications related to Croatian emigration.

Klara Kajba-Šimanić
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
kkajbasi@ffzg.hr

PUTOPISNI ELEMENTI U KRLEŽINIM PISMIMA

Bela, dijete drago zbirka je stotinu izabranih pisama koje su razmjenjivali Bela i Krleža između 1918. i 1981. godine. Proučavanjem Krležinih pisama može se uočiti prepletanje različitih žanrova. Predmetom analize bit će načini bilježenja prostora i putopisni elementi u epistolarnoj formi. Krleža šalje pisma iz različitih europskih gradova te kratkim dotematizacijama prenosi svoje impresije i oblikuje zanimljive društveno-političke slike gradova u kojima boravi. Krležine imagološke konstrukcije fragmentarno su raspršene kroz brojna pisma u kojima putopisni subjekt otkriva svjetove poznatih gradova očima umjetnika. Njegovi boravci u inozemstvu usko su vezani za njegovo stvaralaštvo i za gradnju njegova identiteta kao europskog književnika.

TRAVELOGUE ELEMENTS IN KRLEŽA'S LETTERS

Bela, My Dear Child is a collection of one hundred selected letters exchanged between Bela and Miroslav Krleža between 1918 and 1981. By studying Krleža's letters, one can see the interweaving of different genres. The subject of analysis will be ways of recording space and travelogue elements in the epistolary form. Krleža sends letters from different European cities and conveys his impressions in the form of interesting socio-political images of the cities where he stays. Krleža's imagological constructions are scattered fragmentarily through numerous letters in which the travel subject discovers the worlds of famous cities through the eyes of an artist. His stays abroad are closely related to his creativity and to the construction of his identity as a European writer.

Sanja Knežević
Odjel za kroatistiku
Sveučilište u Zadru
sknezev@unizd.hr

KRLEŽIN *ILLYRICUM SACRUM* – O IDENTITETU I KULTURI USUPROT ISTOKU I ZAPADU

Esej Miroslava Krleže *Illyricum sacrum* iz 1963. godine pripada ciklusu njegovih eseja o identitetu i kulturi. Uz *Illyricum sacrum* tu se još ubrajaju eseji – *Zlato i srebro Zadra*, *Zadarski zlatari*, *Bogumilski mramorovi*, *Srednjovjekovna umjetnost naroda Jugoslavije*, *Srpska i makedonska freska* i dr. Većina eseja nastala je ranih 50-ih godina 20. stoljeća. U njima Krleža partikularno problematizira pitanje novog „jugoslavenskog identiteta“ izgrađujući konstrukt nacionalnog identiteta na temelju kulturne baštine (Smith). Stoga esej *Illyricum sacrum*, koji Krleža objavljuje 1963. godine, dolazi kao *summa* njegova konstrukta nacionalnog identiteta na temelju kulturnih artefakata. On govori o jedinstvenom prostoru tada nove europske jugoslavenske države te u retoričkoj igri teza i antiteza konstruira priču o jedinstvenom, autentičnom identitetu nastalom usuprot imperijalnim kulturama Istoka i Zapada. Identitet konstruira problemskim govorom na sljedećim razinama: a) upravno-politička autentičnost (srednjovjekovni narodni vladari), b) religijska autentičnost (bogumili, protestantizam), c) autentičnost pisma (glagoljica), d) arhitektonska autentičnost (rotonda Sv. Donata), d) umjetnička autentičnost (makedonske freske).

KRLEŽA'S ESSAY *ILLYRICUM SACRUM* – OF IDENTITY AND CULTURE AGAINST EAST AND WEST

Miroslav Krleža's essay *Illyricum sacrum* from 1963 belongs to his cycle of essays on identity and culture, which also includes the essays *Zadar's Gold and Silver*, *The Zadar Goldsmiths*, *The Bogomil Marble*, *Medieval Art of the Peoples of Yugoslavia*, *Serbian and Macedonian Frescoes*, etc. Most of the essays were written and published in the early 1950s. Krleža particularly problematizes the issue of the new "Yugoslav identity," building a construct of national identity based on cultural heritage (Smith), and the essay *Illyricum sacrum* comes as the *summa* of his project. He writes about the unique space of the then new European Yugoslav state and in a rhetorical game of theses and antitheses constructs a story about a unique, authentic identity created against the imperial cultures of East and West. Identity is constructed through problematic dialogue at the following levels of authenticity: a) administrative-political (medieval national rulers), b) religious (the Bogomils, Protestantism), c) scriptural (Glagolitic script), d) architectural (Rotunda of St. Donatus), d) artistic (Macedonian frescoes).

Nenad Krčić

Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu
nenadkrccic@gmail.com

KRLEŽINE POLEMIČKE STRATEGIJE I ČAS ANATOMIJE DANILA KIŠA

U ovom se radu ispituje ugledanje Danila Kiša u polemičkoj knjizi *Čas anatomije* na polemičke strategije koje je koristio Miroslav Krleža. Analizirajući Krležin polemički stil, K. Bagić (1999) pominje citatnost i postupak dramatizacije citata (tzv. retorika citata) te ističe da su ovaj postupak mnogi nasledili od Krleže, ali da ga je osobito prigrlio i razvio (do uporišta svoje polemičke strategije) veliki Krležin poštovatelj Danilo Kiš u pomenutoj polemičkoj knjizi. Slobodan nepravni govor, dramatizacija citata i uopštavanje sukoba pomoću polemičkih maksima za Bagića su uporišta Krležinog polemičkog stila (njegove polemičke strategije), a slične se strategije prepoznaju i u *Času anatomije*. Sem toga, kvantitativnost se također ističe kao osobina Krležinog polemičkog stila, a to je jedna od ključnih odlika i Kišovog polemičkog stila, pa bi se moglo zaključiti da se Kiš donekle zaista ugledao na Krležu pri pisanju ove knjige.

KRLEŽA'S POLEMICAL STRATEGIES AND THE ANATOMY LESSON BY DANILO KIŠ

The paper examines how Krleža's polemical strategies are used by Danilo Kiš in his polemical book *The Anatomy Lesson*. Analyzing Krleža's polemical style, Krešimir Bagić (1999) mentions extensive use of quotation and its dramatization (the so-called rhetoric of quotes), and points out that many adopted this process from Krleža, but the one who particularly embraced and developed it (making it the cornerstone of his polemical strategy) was a great admirer of Krleža, Danilo Kiš, especially in *The Anatomy Lesson*. Free indirect speech, dramatization of quotations and generalization of conflicts through polemical maxims for Bagić are the mainstays of Krleža's polemical style, and similar polemical strategies are also recognized in *The Anatomy Lesson*. What is more, quantity also stands out as a feature of Krleža's polemical style, and it is one of the key features of Kiš's polemical style, so it could be concluded that Kiš really followed Krleža's practice when writing his polemical book.

Jela Sabljčić Vujica

Filozofski fakultet Sveučilišta u Mostaru
jelena.sabljicvujica@ff.sum.ba

ARS POLITICA – KRLEŽA KAO AVANGARDIST PROTIV SVOJE VOLJE

Treba razjasniti Krležin bezuvjetni otpor prema izmima. On nije posljedica isključivosti u razumijevanju umjetničkog čina niti rezultat kompromisa između umjetnika i njegova doba. Naprotiv, on ima precizno razrađenu unutarnju logiku koju će ovaj rad pokušati rekonstruirati. Krleža otpočeka stupa u aktivan odnos sa suvremenošću, ali ne tako što je apsorbira, već tako što joj proturječi. Motivi nazočni u trijadi *Kristofor Kolumbo – Hrvatska književna laž – Hrvatska rapsodija* upućuju na dijalektiku kojom se putem negacije (tradicije, apstrakcije) i afirmacije (angažmana, akcije) dolazi do spoznaje o umjetnosti kao društveno posredovane proizvodnje smisla. Ono novo kod Krleže nije formalna ni stilaska kategorija, nego praktična referenca ovozemaljske utopije. Utoliko je on avangardist protiv svoje volje.

ARS POLITICA – KRLEŽA AS AN AVANT-GARDE ARTIST AGAINST HIS WILL

Krleža's unconditional resistance towards -isms needs clarification. It is not a consequence of exclusiveness in the notion of the artistic act, or the result of compromise between the artist and his age. On the contrary, it has a precisely structured inner logic and this paper will try to reconstruct it. Krleža actively engages with modernity – but he does this by contradicting rather than absorbing it. Motifs present in the triad *Cristopher Columbus – The Croatian Literary Lie – Croatian Rhapsody* refer to a dialectic which mediates through negation (of tradition, abstraction) and affirmation (of engagement, action) to a knowledge of art as a socially mediated production of sense. The new in Krleža is not a formal or stylistic category, but practical reference to the worldly utopia. That makes him an avant-garde artist against his own will.

B) SUVREMENA ČITANJA SLAVENSKIH KNJIŽEVNOSTI

Iva Beljan Kovačić

Filozofski fakultet Sveučilišta u Mostaru
iva.beljankovacic@ff.sum.ba

ODNOS NARODNE I CRKVENE KATOLIČKE KULTURE U BOSNI I HERCEGOVINI OD 17. DO 19. STOLJEĆA

Rad istražuje književnost i kulturu bosanskih i hercegovačkih katolika od početka 17. do prvih desetljeća 19. stoljeća. U tom periodu katolici u osmanskoj BiH njeguju dva tipa kulture: narodnu i crkvenu. Ta dva kulturna sustava nisu odvojena, nego se nalaze u složenoj interakciji. Njihov odnos ovdje se istražuje na trima razinama: suzbijanja, supstitucije i interferencije. Na prvoj razini usmjeravamo se na odnos crkvene kulture prema pučkim vrijednostima, magijskim praksama, usmenoj književnosti, običajima i religioznosti. Na planu supstitucije istražujemo oblike zamjenske kulture koje Crkva nudi umjesto nepoželjnih pučkih kulturnih praksi. Plan interferencije obuhvaća prostor dijeljenja i razmjene između dvaju kulturnih sustava, osobito postupke kojima narodna kultura preoblikuje sadržaje elitne i integrira ih u svoj sustav.

THE RELATIONSHIP BETWEEN POPULAR AND CHURCH CATHOLIC CULTURE IN BOSNIA AND HERZEGOVINA FROM THE 17TH TO THE 19TH CENTURIES

This paper explores the literature and culture of Bosnian-Herzegovinian Catholics from the beginning of the 17th century to the first decades of the 19th century. During this period, Catholics in Ottoman Bosnia and Herzegovina fostered two types of culture: popular and church. These two cultural systems are not separate entities, but rather coexist in a complex interaction. Their relationship is examined across three levels: suppression, substitution, and interference. On the first level, we examine the relationship between church culture and popular values, magic practices, oral literature, customs, and popular religiosity. As regards substitution, we explore the forms of substitute culture that the Church offers as alternatives to undesirable popular cultural practices. The interference aspect encompasses the space of sharing and exchange between the two cultural systems, particularly the processes by which popular culture reshapes elements of the elite culture and integrates them into its own system.

Elena Daradanova

Sofiyski universitet "Sv. Kliment Ohridski"
elidaradanova@yahoo.co.uk

УСЕЩАНЕТО ЗА МЯСТО В ЧАКАВСКАТА ПОЕЗИЯ НА ЕВЕЛИНА РУДАН

Докладът изследва чакавската поезия на съвременната хърватска поетеса Евелина Рудан – стихосбирките *Breki i ćuki*, *Sve ča mi rabi ovega prolića* и *Smiljko i ja si mahnemо*. Тази лирика е разгледана през фокуса на концепта „усещане за място“ (в разбирането на Фелд, Басо, Туан и др.), чиито проявления се търсят в поетическите текстове. Авторът проследява поетическите реконструкции на местата - като места на живеене, емоционални места и др. Специално място се отделя на различните визии за родното – споменови и въображаеми, които се свързват с детството, рода или социалното обкръжение. Коментирани е и поетическият език, чрез който се изразява емоционалното възприятие на местата в тази лирика.

THE SENSE OF PLACE IN THE ČAKAVIAN POETRY OF EVELINA RUDAN

The article examines the čakavian poetry of the contemporary Croatian poet Evelina Rudan – the poetry collections *Breki i ćuki*, *Sve ča mi rabi ovega prolića* and *Smiljko i ja si mahnemо*. Her lyric poetry is examined through the focus of the concept *sense of place* (as understood by Feld, Basso, Tuan, etc.), the manifestations of which are sought in poetic texts. The author traces the poetic reconstructions of places – such as living places, emotional places, etc. A special place is devoted to the different visions of the native or home – memorial and imaginary, which are associated with childhood, the family or the social environment. The poetic language and its čakavian form are also commented as a specific form of expression of emotional perception of places in Rudan's lyric poetry.

MAJKE I SINOVI U PRIPOVJEDNOJ PROZI VJENCESLAVA NOVAKA: (DE)KONSTRUKCIJA NORMATIVNIH OBRAZACA SOCIJALIZACIJE DJEČAKA I MLADIH MUŠKARACA

Za Novakovu je pripovjednu prozu osobito važna književna koncepcija realizma, sa svojom usredotočenošću na zahvaćanje suvremene zbilje na povijesnoj i privatnoj razini. Osnova je njegova pripovijedanja zanimanje za različite oblike ljudskoga života u društvenim zajednicama, te je takva njegova empirijska usredotočenost prije svega zainteresirana za to da se književnim sredstvima oblikuju iskustva iz svakodnevice obiteljskih odnosa.

Kako Novakova proza (de)konstruira normativne obrasce socijalizacije dječaka i mladih muškaraca? Kako reprezentira tipske forme kojima patrijarhalna institucija majčinstva 19. stoljeća određuje odnose majka – sin? Kako zahvaća visoko etabrirane postulate takva majčinstva? To jest, pravila i norme kojima takva institucija majčinstva destabilizira odnose povezanosti majke i sina ili, opet, promovira kult majke *mater dolorosa* – pitanja su koja se, vezano za to, razmatraju u ovom izlaganju.

MOTHERS AND SONS IN VJENCESLAV NOVAK'S NARRATIVE FICTION: DECONSTRUCTING THE NORMATIVE PATTERNS OF SOCIALISATION OF BOYS AND ADOLESCENTS

The literary concept of realism, with its focus on grasping contemporary reality on a historical and private level is particularly important for Novak's narrative fiction. The basis of his storytelling is his interest in different forms of human life in social communities, and his empirical focus is primarily in giving experiences from everyday family relationships a literary form. How does Novak's fiction (de)construct normative patterns of socialization of boys and adolescents? How does it represent the typical forms by which the patriarchal institution of motherhood in the 19th century determines mother-son relationships? How does it affect the highly established postulates of such motherhood? That is, the rules and norms by which such an institution of motherhood destabilizes the relationship between mother and son or, again, promotes the cult of the mother (*mater dolorosa*). These are some of the issues that are considered in the paper.

JEDANAESTERAC TONKA MAROEVIĆA

Maroevićev je metrički repertoar raznovrstan – od pjesme u prozi preko vezanoga pa do slobodnoga stiha. U središtu proučavanja ovoga rada upravo je jedanaesterac koji se načelno, kada je riječ o hrvatskome pjesništvu, ostvario u akcenatsko-silabičkome sustavu. Maroevićeva intertekstualna strategija odrazila se, po svemu sudeći, i na metrički nacrt jedanaesteračke prozodije, što se ogleda u – nimalo slučajno – korištenju različitih prozodijskih rješenja vrlo sličnih Ujevićevu stihu. U prvome dijelu ovoga rada, analizom jedanaesteračkoga pjesništva u opusu Tonka Maroevića, autor nastoji metrički raščlaniti i opisati jedanaesterački stih. U drugome dijelu metričke osobitosti Maroevićeva jedanaesteračkoga stiha uspoređuju se s Ujevićevim jedanaestercem – *pars pro totom* hrvatskoga jedanaestera. U zaključnome dijelu Maroevićev jedanaesterac nastoji se prikazati u kontekstu stihovno-povijesnih mijena koje je jedanaesterac doživio te se određeni metrički odabiri i postupci rasvjetljuju poetičkim polazištima koja su ovom pjesniku evidentno bila temelj stihotvoračke gradnje.

TONKO MAROEVIĆ'S HENDECASYLLABICS

Maroević's metrical repertoire is diverse – from poems in prose, through regular metrical verse, to free verse. The focus in this paper is on the hendecasyllabic verse which, in Croatian poetry is realized in the accentual-syllabic system. Maroević's general intertextual strategy is also apparent in his hendecasyllabics, which – by no means fortuitously – use various prosodic solutions very similar to those in Ujević's verse. The first part of the paper offers a metrical analysis of Maroević's hendecasyllabic verse. In the second part, the metrical features of Maroević's hendecasyllabics are compared with Ujević's – as the *pars pro toto* of Croatian hendecasyllabic verse. Finally, in the concluding part, Maroević's hendecasyllable is presented in the context of the historical changes that the hendecasyllable has undergone, and certain metrical choices and procedures are illuminated by describing the poetics that the poet was evidently starting from.

Petra Grebenac

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
petra.grebenac@gmail.com

GOVORNE INSTANCIJE U BALADAMA MARIJE STEPANOVE

Na prijelazu iz 20. u 21. stoljeće ruska se poezija znatno mijenja: pjesnici u svoje lirske tekstove sve češće uvode narativne i dramske elemente, a neki od njih okreću se lirsko-epskim žanrovima, baladi i poemi. Pjesnikinja Marija Stepanova poznata je kao autorica koja je oživjela žanr balade u suvremenoj ruskoj poeziji. Tekstovi iz njezinih dvaju ciklusa balada *Pjesme sjevernih južnjaka* (rus. *Pesni severnyh južan*, 2001) i *Drugi* (rus. *Drugie*, 2003), opisuju svijet u kojem se postsovjetska stvarnost isprepliće s fantastičnim svijetom romantičarskih balada i koji nastanjuju pojedinci s društvenih margina obilježeni određenom stigmom ili traumom koju ne mogu proraditi. Pograničnost svijesti likova i pripovjedača, pa onda i kronotopa svojih balada, Stepanova dočarava usložnjavanjem odnosa između govornih instancija (pripovjedača i likova). Izlaganje će izdvojiti i analizirati različite postupke tog usložnjavanja, koje mnogi kritičari i proučavatelji poezije Stepanove (Fanajlova, Daševskij, Vinickij, Avtuhovič) smatraju najprepoznatljivijom karakteristikom pjesnikinjine poetike.

SPEAKING INSTANCES IN THE BALLADS OF MARIA STEPANOVA

At the turn of the 20th and 21st centuries, Russian poetry changes significantly: poets increasingly adopt narrative and dramatic elements into their lyrical texts, and some of them turn to lyrical-epic genres, ballads and longer poems. The poet Maria Stepanova is known as the author who revived the ballad genre in contemporary Russian poetry. The texts from her two ballad cycles, *Songs of the Northern Southerners* (*Pesni severnyh juzhan*, 2001) and *Others* (*Drugie*, 2003), describe a world in which post-Soviet reality intertwines with the fantastic world of romantic ballads and is inhabited by individuals from the social margin marked by a certain stigma or trauma that they can not work through. Stepanova evokes the border line between the consciousness of the characters and the narrator, and consequently of the chronotope of her ballads, by complicating the relationship between speaking instances (narrator and characters). The paper will single out and analyze the various processes of this complication, which many critics and scholars (Fanaylova, Dashevsky, Vinitsky, Avtukhovich) consider to be the most recognizable feature of Stepanova's poetics.

Eldi Grubišić Pulišelić

Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu
eldi@ffst.hr

TRANZICIJSKI I (POST)RATNI PROSTORI I IDENTITETI U PROZI JURICE PAVIČIĆA

Tranzicija i rat predstavljaju važne okosnice za razumijevanje suvremenog hrvatskog društva što se odražava i u književnoj produkciji. U svojim kratkim proznim ostvarenjima Jurica Pavičić (Split, 1965) tematizira različite aspekte hrvatske tranzicijske i (post)ratne zbilje. Njegovi likovi moraju se suočiti sa specifičnim posljedicama raspada socijalističke ideologije i (post)ratnim okolnostima. Dok neki od njih ostaju zarobljeni u prošlosti i ne uspijevaju se prilagoditi novonastaloj društvenoj stvarnosti ili svoj smisao pronalaze u donkihотовskoj borbi protiv socijalne nepravde, drugi uspijevaju ostvariti željeni ekonomski prosperitet žrtvujući vlastita etička načela. Tranzicijski i (post)ratni prostori i identiteti konstruirani su sukladno društvenoj zbilji i svjedoče o različitim fazama tranzicije, raspadu socijalističkog sustava vrijednosti i stvaranju potrošačkog društva.

TRANSITIONAL AND (POST)WAR SPACES AND IDENTITIES IN JURICA PAVIČIĆ'S FICTION

Transition and war represent an important framework for understanding contemporary Croatian society, which is also reflected in the literary production. In his short fiction, Jurica Pavičić (Split, 1965) thematizes various aspects of Croatian transition and (post)war reality. His characters have to face the specific consequences of the collapse of socialist ideology and the (post)war circumstances. While some remain trapped in the past and fail to adapt to the new social reality or find their meaning in a quixotic fight against social injustice, others manage to achieve the desired economic prosperity by sacrificing their own ethical principles. Transitional and (post)war spaces and identities are constructed in accordance with the social reality and bear witness to the various stages of transition, the disintegration of the socialist value system and the creation of a consumer society.

Ewa Hoffmann-Piotrowska
Uniwersytet Warszawski
ewa.piotrowska@uw.edu.pl

ROMANTYCZNY PERFORMER W COLLÈGE DE FRANCE KONCEPCJA DRAMATU SŁOWIAŃSKIEGO ADAMA MICKIEWICZA

Tematem mojego wystąpienia chciałabym uczynić opowieść o polskiej tradycji teatralnej, którą współczesny teatrolog Dariusz Kosiński nazwał „polskim teatrem przemiany”. Jego wyróżnikami jest m.in. przekonanie o niezwykle doniosłej roli teatru – miejsca „rzeczywistych, indywidualnie i społecznie ważnych wydarzeń”. To teatr właśnie stanowi miejsce „poznania i transformacji, które stanowią wyzwanie do podjęcia pracy nad sobą i do przemiany świata”. Łączy się to, według wspomnianego badacza, także ze szczególną rolą aktorstwa, które „poprzez doświadczenie wiedzie do aktu równoznacznego z objawieniem”. Za ewangelię tak rozumianych praktyk dramaturgicznych zwykło uważać się słynną lekcję XVI z III kursu prelekcji paryskich, wygłoszoną przez Mickiewicza w Collège de France 4 kwietnia 1843 roku. W prelekcji tej, do której potem odwoływali się wszyscy luminarze polskiego teatru od Wyspiańskiego po Jerzego Grotowskiego, Mickiewicz wyłożył koncepcję dramatu słowiańskiego wraz z pomysłami jego realizacji. Wybitny wykładowca w Collège de France był wszak wizjonerem w dziedzinie poezji, a sama lekcja XVI, próbą mierzenia się Mickiewicza z rolą poety-koryfeja słowiańskiego. Obecne w całych prelekcjach przekonanie poety o szczególnej roli Słowian legło u podstaw artystycznej idei, że to właśnie te ludy powinny zapoczątkować nową jakość i nową wartość w literaturze. Ową słowiańskość najlepiej wyrazić miał dramat epoki przyszłej.

ROMANTIC PERFORMER AT THE COLLÈGE DE FRANCE ADAM MICKIEWICZ'S CONCEPT OF SLAVIC DRAMA

The topic of the paper is the period in the history of Polish theater tradition, which contemporary scholar Dariusz Kosiński called *the Polish theater of transformation*. Its distinguishing features include: a belief in the extremely important role of theater – a place of “real, individually and socially important events.” It is theater that is a place of “cognition and transformation, which constitute a challenge to work on oneself and to change the world.” According to Kosiński, this is also connected with the special role of acting, which “through experience leads to an act equivalent to revelation”. The famous lesson XVI from the third course of Paris lectures, delivered by Mickiewicz at the Collège de France on April 4, 1843, is usually considered to be the gospel of dramaturgical practices understood in this way. In this lecture, which was later referred to by all the luminaries of Polish theater from Stanisław

Wyspiański to Jerzy Grotowski, Mickiewicz presented the concept of Slavic drama along with ideas for its implementation. The lecturer at the Collège de France was, after all, a visionary in the field of poetry, and lesson XVI itself was Mickiewicz's attempt to cope with the role of Slavic poets. The poet's belief in the special role of the Slavs, present throughout his lectures, was the basis of the artistic idea that these peoples should initiate a new quality and new value in literature. This Slavic nature was best expressed in the drama of the future era.

Urszula Kowalczuk
Uniwersytet Warszawski
u.kowalczuk@uw.edu.pl

ALEKSANDER BRÜCKNER I JEGO PROJEKTY ROZWOJU BADAŃ LITERACKICH

Aleksander Brückner (1856 – 1939) był wybitnym slawistą, językoznawcą oraz historykiem literatury i kultury. Napisał także dwa ważne teksty teoretyczne dotyczące badań literaturoznawczych i kulturoznawczych – *O najważniejszych postulatach historii literatury polskiej* (1901) i *Czego od polonistyki najpilniej wymagamy* (1919) – które są przedmiotem mojego referatu. Pierwszy z nich powstał, kiedy Polska była jeszcze pod zaborami, a drugi tuż po odzyskaniu niepodległości. Oba zasługują dziś na przypomnienie, bo doskonale wpisują się we współczesne dyskusje nad statusem historii literatury, literaturoznawstwa i polonistyki jako dyscyplin naukowych oraz komparatystyki w kontekście slawistycznym.

ALEKSANDER BRÜCKNER AND HIS PROJECTS FOR THE DEVELOPMENT OF LITERARY RESEARCH

Aleksander Brückner (1856 – 1939) was an outstanding Slavist, linguist and historian of literature and culture. He also wrote two important theoretical texts about literary and cultural studies – *On the Most Important Postulates of the History of Polish Literature* (1901) and *What We Require Most Urgently from Polish Studies* (1919) – that are the subject of this paper. The first was written when Poland was still partitioned, and the second one just after is regained independence. Both deserve to be recalled today, because they fit ideally into contemporary discussions on the status of literary history, literary studies, and Polish studies as scholarly disciplines, and comparative studies in the Slavic context.

Tanja Kuštović

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
tkustovi@ffzg.hr

Marinka Šimić

Staroslavenski institut
msimic@stin.hr

OFICIJ ZA MRTVE U PARIŠKOM (BORISLAVIĆEVU) ZBORNIKU SLAVE 73

Najstariji hrvatskoglagoljski zbornik *Pariški* ili *Borislavićev* iz 1375. godine uz neliturgijske tekstove sadrži i one liturgijske, tj. dijelove misala i brevijara. Po svojoj strukturi ubraja se u tzv. male časoslove ili *liber horarum*. *Oficij za mrtve* u hrvatskoglagoljskim se časoslovima nalazi na kraju *Komunala*, a isto je i u *Pariškom zborniku* u kojemu ovaj tekst počinje naslovom *Ot mr'tvih' čte(nie)* (f. 197r–201v). Temelj su *Oficija* psalmi te devet lekcija koje čine *Jutarnju*, a čitanja su odabrana iz starozavjetne *Knjige o Jobu*.

U ovom radu usporedit ćemo *Oficij za mrtve* u *Pariškom zborniku* s drugim hrvatskoglagoljskim rukopisima, ponajprije s *Lobkowiczevim psaltinom* (1359) koji mu je po sadržaju najrodniji. Nadalje, našu ćemo pozornost usmjeriti na jezičnu usporedbu s brevijarima sjeverne i južne skupine kako bismo utvrdili s kojim se rukopisom naš tekst najbolje slaže. Nastojat ćemo utvrditi koliko je različita namjena teksta utjecala na prijevod, tj. pomlađenost jezika.

THE OFFICE FOR THE DEAD IN THE PARIS (BORISLAVIĆ) MISCELLANY SLAVA 73

The oldest Croatian Glagolitic miscellany, the *Paris* or *Borislavić Miscellany* of 1375, contains not only non-liturgical texts, but also liturgical texts, i.e. parts of missals and breviaries. In terms of its structure, it is classified in the so-called Small Book of Hours or *Liber horarum*. *The Office for the Dead* in the Croatian Glagolitic breviaries is at the end of the *Commune*, as it is also in the *Paris Miscellany*, where this text begins with the title *Ot mr'tvih' čte(nie)* (f. 197r–201v). The basis of this *Office* are the psalms and the nine lessons that make up the *Matins*, the Biblical verses taken from the Old Testament *Book of Job*. In this paper, we will compare the *Office for the Dead* in the *Paris Miscellany* with other Croatian Glagolitic manuscripts, especially with *Lobkowicz Psalter* (1359), which is the most similar to it in content. We will then focus on a linguistic comparison with the breviaries of the northern and southern groups in order to determine which manuscript our text most closely matches. We will try to determine to what extent the different purpose of the text has influenced the translation, i.e. the innovation of the language.

Tin Lemac

Odjel za kroatistiku
Sveučilište u Zadru
tlemac22@unizd.hr

PONOVNO ČITANJE PUPAČIĆEVE PJESME MORE

Pjesma *More* objavljena je u drugoj zbirci Josipa Pupačića *Mladići* (1955) i najinterpretiranija je njegova pjesma. Već od nastanka zbirke prate je brojni kritički tekstovi (Slobodan Novak, Tomislav Sabljak, Dalibor Cvitan, Ljerka Car Matutinović) i znanstveni uvidi potaknuti generacijskom krugovaškom poetikom (Cvjetko Milanja), poetičkom interpretacijom novije hrvatske lirike (Pavao Pavličić, Ante Stamać), monografskom obradom nekih aspekata Pupačićeve poetike i stila (Tin Lemac) i semantičko-stilskom analizom motiva vode (Sanja Franković) i mora (Kornelija Pinter) u Pupačićevu pjesništvu. Ova interpretacija uvažava sve prethodne zasade i upućena je prema stilističkoj i književno-antropološkoj metodologiji. U njoj se prije svega analiziraju sintaktička i diskurzivna os ove pjesme. Na idejnoj razini govori se o dijalogu subjekta i objekta (lirskog *ja* i *mora*) kroz paradigmu mitskog mišljenja i jezične magije. Na sintaktičkoj razini analizira se iskazna referencijalnost, a na diskurzivnoj infantilizacijski i magijski govor kroz magijsku sintaksu i intertekstualne relacije s prvobitnom poezijom. Posebna se pozornost obraća na apozicijsku sintagmu „more zlato“ za koju se spekulira je li riječ o pjesničkoj slici ili metafori.

RE-READING PUPAČIĆ'S POEM THE SEA

The Sea was published in Josip Pupačić poetry collection *Young Men* (1955). It is his most often interpreted poem, as from the first many critics commented on it (Slobodan Novak, Tomislav Sabljak, Dalibor Cvitan, Ljerka Car Matutinović) and scholars made it representative of the poetics of the literary journal *Krugovi* (Cvjetko Milanja), situated it in the context of modern Croatian poetry (Pavao Pavličić, Ante Stamać). It was analyzed as an example of Pupačić's poetic style (Tin Lemac) and for its use of the semantic and stylistic aspects of the motif of water (Sanja Franković) and sea (Kornelija Pinter). The present interpretation respects all previous insights while being guided by methods of literary anthropology. We primarily analyze the syntactic and discursive level of the poem. The idea level focuses on the dialogue between subject and object (the lyric I and sea) through the paradigm of mythical thinking and linguistic magic. We analyze the referentiality of the poetic utterances on the syntactic level. On the discursive level we analyze infantilistic and magic speech through magic syntax and intertextual relations with originary poetry. We pay special attention on the apositional syntagm *sea of gold* in which we speculate whether it is an image or a metaphor.

Snežana Milojević
milojevicsnezana.pk@gmail.com
milojevic.snezana@yahoo.com

ZEMALJSKI I NEBESKI EROS U ĐAKONU BOGORODIČINE CRKVE ISIDORE SEKULIĆ

Celokupan književni opus Isidore Sekulić uglavnom je tumačen kroz pozitivističku prizmu. Uzimajući za tekstualni predložak roman *Đakon bogorodičine crkve*, ovaj rad problematizuje narativizaciju motiva ljubavi. Iako okosnicu ove teme predstavlja odnos između dvoje mladih ljudi – monaha i voditeljke crkvenog hora, pomenuta je tema višeslojno prikazana i preispitivana. U naslovu rada akcentovano je jedno od mogućih imenovanja ljubavi koje nosi fon antičke filozofije. Uprkos tome, u skladu sa kontekstom romaneskne radnje, značajan segment metodološke aparature proizlazi iz postulata hrišćanskog učenja: istovremene suprotstavljenosti, ali i isprepletanosti čulne i duhovne ljubavi.

SUBLUNARY AND HEAVENLY EROS IN ISIDORA SEKULIĆ'S DEACON OF THE CHURCH OF OUR LADY

The entire literary work of Isidora Sekulić has mostly been interpreted through the prism of positivism. This paper focuses on her novel *The Deacon of the Church of Our Lady* and deals with the problem of how the motif of love is narrated. Although at the center is the relationship between two young people – a monk and the church choir leader, this topic is presented in different layers and re-examined. The title of the paper emphasizes one of possible terms for love, echoing classical philosophy. However, in line with the context of the plot, a significant segment of the methodological tools results from the postulates of Christianity: simultaneous opposition but also intertwining of sensuous and spiritual love.

Maja Pandžić
Odjel za rusistiku
Sveučilište u Zadru
pandzic.maja@gmail.com

GOTIČKI ELEMENTI U PRIČAMA ROMANA L. ANTROPOVA GENIJ RUSKE KRIMINALNE ISTRAGE I. D. PUTILIN

Priče pod serijskim nazivom *Genij ruske kriminalne istrage I. D. Putilin* koje je Roman Lukič Antropov (Roman Dobrij) pisao između 1908. i 1913. godine obično se svrstavaju u detektivski žanr. Međutim, već se u njihovim pojedinačnim naslovima poput *Tajna Suharevog tornja*, *Ritualno ubojstvo djevojke* ili *Tajne Ohtenskog groblja* mogu primijetiti tendencije gotičkog žanra. Cilj je ovog rada u Antropovljevim pričama istaknuti i analizirati gotičke književne postupke kao što su uvođenje elementa monstruoznog ili nadnaravnog, stvaranje mračne i zloslutne atmosfere, vremensko (ili spacijalno) udaljavanje u svrhu generiranja prethodnog, odnosno svojevrsno vraćanje u prošlost koja „opsjeda“ sadašnjost, personificiranje Drugosti u liku monstuma/zločinca, te ponuditi zaključak o njihovoj svrsi pa i ishodišnoj točki. Utvrđeni elementi tako se promatraju kao književni postupci intenzifikacije detektivskog narativa (produbljuju misterij, pojačavaju napetost pri potjeri i katarzu na kraju), a samo preplitanje dvaju žanrova kao indirektan (preko Sherlockiane) utjecaj stila E. A. Poea.

GOTHIC ELEMENTS IN ROMAN L. ANTROPOV'S STORIES GENIUS OF RUSSIAN CRIMINAL INVESTIGATION I. D. PUTILIN

The stories under the serial title *Genius of Russian Criminal Investigation I. D. Putilin* written by Roman Lukich Antropov (Roman Dobry) between 1908 and 1913 are usually classified as detective fiction. However, already in their individual titles such as *The Secret of Sukharev's Tower*, *The Ritual Murder of a Girl* or *The Secret of the Ohten Cemetery* one can notice the tendencies of gothic genre. The aim of this paper is to highlight and analyze gothic literary devices in Antropov's stories, such as the introduction of the monstrous or the supernatural, the creation of a dark and ominous atmosphere, temporal (or spatial) distancing for the purpose of generating this, the sort of return to the past that “haunts” the present, the personification of Otherness in the form of a monster/criminal, as well as to offer a conclusion regarding their purpose and their literary roots. The identified elements are viewed as literary devices that intensify the detective narrative (they deepen the mystery, intensify the tension during the chase as well as the catharsis at the end), while the intertwining of the two genres is viewed as an indirect (via Sherlockiana) influence of the style of E. A. Poe.

Lujo Parežanin
lparezan@gmail.com

TEKST I SJEĆANJE – SUSTAV USTAŠKIH LOGORA GOSPIĆ – JADOVNO – SLANA U KNJIŽEVNOSTI

Ni povijesni dokument ni pouzdano svjedočanstvo, književni tekst zauzima rubnu poziciju u razmatranju proizvodnje sjećanja. Međutim, promatran kao dio šire mreže kulturnih praksi koje se strukturiraju oko određenog povijesnog narativa, on se razotkriva i kao specifičan oblik društvenog pamćenja. Književno tematiziranje sustava ustaških logora Gospić – Jadovno – Pag rijetko je i redom pjesničko. Razmatrajući građu nastalu tijekom socijalizma, poput ciklusa *Stihovi o Slani* Ante Zemljara i poeme *Jadovno* Stipe Golca, ali i tekstova nastalih nakon raspada Jugoslavije, kao što je zbirka *Stradanje* Jelene Kovačević ili pjesma *Jadovno* Anželike Nikoline Kučinar, ovaj rad će pokazati na koji je način književnost participirala u široj proizvodnji sjećanja na tu tvornicu smrti. Pritom će se odabrana građa razmatrati u odnosu na neke od relevantnih doprinosa teoriji sjećanja, poput kulturne teorije pamćenja Astrid Erll i koncepta postmemorije Marianne Hirsch. S obzirom na dominaciju proze u proučavanju teorije sjećanja i književnosti, izlaganje će se također osvrnuti na specifičnosti poetskih tekstova u takvom metodološkom kontekstu.

TEXT AND REMEMBRANCE: THE USTAŠE CONCENTRATION CAMPS GOSPIĆ – JADOVNO – SLANA IN LITERATURE

Neither a historical document nor a reliable testimony, a literary text occupies a liminal role in the investigation of historical memory. However, seen as a part of a wider web of cultural practices shaping around a historical narrative, it reveals itself as a specific form of remembrance. The literary remembrance of the Ustaše system of concentration camps Gospić – Jadovno – Pag is scarce and almost exclusively poetic. By analyzing texts written during the socialist period, such as the *Verses About Slana* by Ante Zemljara and the long poem *Jadovno* by Stipe Golac, as well as those written after the dissolution of Yugoslavia, this paper aims to explain the way in which literature participated in the wider production of the memory of this factory of death. In doing so, it will evaluate the chosen texts in relation to some of the fundamental contributions to memory studies, such as Astrid Erll's cultural memory theory or Marianne Hirsch's concept of postmemory. Given the domination of prose in the study of memory and literature, this paper will also address the specificity of poetry in this methodological context.

Antonia Pintarić
Odjel za rusistiku
Sveučilište u Zadru
pintaricantonia@gmail.com

INKONGRUENTNOST SCHEME KAO IZVOR HORORA U GOGOLJEVOJ STRAŠNOJ OSVETI

Cilj je rada analizirati na koji način uporaba jezika u Gogoljevu djelu *Strašna osveta* dovodi do narušavanja sheme. Glavni nam je fokus kada govorimo o narušavanju ili inkongruentnosti emocija straha koju bi ona trebala izazvati, drugim riječima – horor kao umjetnost čije elemente identificiramo u djelu. U provedbi istraživanja primjenjujemo kognitivnostilistički pristup koji nam omogućuje da jezik shvaćamo kao dio ljudske kognicije u kojem se odražavaju različite kognitivne sposobnosti i da pri tome u obzir uzmemo nijanse sustavnih kreativnih književnih ostvarenja. Analiza specifičnih načina uporabe jezika u odabranom djelu pruža uvid u to kako nastaju elementi horora. Tvrdimo da su sheme uglavnom narušene monstruoznim agentom i transformacijom prostora.

SCHEMA INCONGRUENCE AS THE SOURCE OF HORROR IN GOGOL'S A TERRIBLE VENGEANCE

The aim of the paper is to analyze how schema incongruence arises from language usage in Gogol's story *A Terrible Vengeance*. Our main concern when discussing schema incongruence is the emotion of fear it is supposed to elicit, in other words – the art form of horror, the elements of which we identify in the story. To conduct the research, we apply the cognitive stylistic approach, which allows us to understand language as a part of human cognition in which various cognitive abilities are reflected while taking into account the nuances of systematic creative literary realizations. Analyzing the specific ways in which language is used in the chosen story provides an insight into how horror elements arise. We argue that our schemata are mostly violated via the monstrous agent and transformation of space.

Kornelija Pinter
I. osnovna škola Bjelovar
kornelijap@net.hr

OD JEZIČNOG ZNAKA DO PROSTORNOG ZNAKA U PJESNIŠTVU ANDRIANE ŠKUNCE

U radu će se pokušati, na predlošku pjesništva Andriane Škunce, dati odgovor na pitanje kako se jezik aktivira u opisu prostora. Iz različitih perspektiva, od lingvističke preko fonostilističke do geografske, koja opominje književnoteorijsku aparaturu na manjkavost pri iščitavanju prostora u književnosti, nastojat će se prikazati kako se prostor predočuje u tekstu te koji se to prostori upisuju u tekst. Lingvistička analiza oslonit će se na teorijske uvide „gramatike prostora”, koju spominje Ivo Pranjković (*Gramatička značenja*, 2009) govoreći o marginalizaciji prostora te o prostoru kao kategoriji koja se u jeziku nije morfologizirala jer se neizravno izražava drugim kategorijama. Također, Pranjković upućuje kako prostornost valja potražiti u gramatičkim načinima izražavanja prostora (morfosintaktički, sintaktički, tvorbeni i dr.), pa će naša lingvistička analiza biti okrenuta i takvim uvidima. Fonostilistička analiza bit će bliska onoj Branka Vuletića, koji ističe prostor pjesme kao ostvaraj unutarne motiviranih odnosa u kojemu se linearan jezični znak pretvara u spacijalan pjesnički znak. Referencije na prostor i zaokupljenost prostornošću pokušat ćemo prikazati, oslanjajući se na teorijske okosnice Stipe Grgasa i Gabriela Zorana (koji postavljaju geografiju u interdisciplinarnu književnoteorijsku sferu), kao dominirajuće u Škuncinoj poetici. Iako se tematika prostora u djelu Andriane Škunce na prvi pogled čini neospornom i uočljivom, zaslužuje posebnu konkretizaciju i raščlambu.

FROM THE LINGUISTIC SIGN TO THE SPATIAL SIGN IN THE POETRY OF ANDRIANA ŠKUNCA

The paper will try to answer the question of how language is activated when describing space by analyzing the poetry of Andriana Škunca. Drawing on linguistics, phonostylistics, and the geographical perspective, which alerts literary scholarship to the deficiencies in reading space in literature, an attempt will be made to show how space is presented in the text and which spaces are inscribed in the text. Linguistic analysis will rely on theoretical insights of the *grammar of space*, mentioned by Ivo Pranjković (*Grammatical Meanings*, 2009) in the context of the marginalization of space, and of space as a category that has not morphologized in language because it is indirectly expressed by other categories. Pranjković further points out that spatiality should be sought in the grammatical ways of expressing space (morphosyntactic, syntactic, structural etc.), and our linguistic analysis will

be guided by such insights. The phonostylistic analysis relies on Branko Vuletić, who emphasizes the space of the poem as an achievement of internally motivated relationships in which a linear language sign turns into a special poetic sign. References to space and preoccupation with spatiality, presented relying on Stipe Grgas and Gabriel Zoran (who place geography in the interdisciplinary literary theoretical sphere), will be shown as dominant in Škunca's poetics. Although the role of space in the work of Andriana Škunca is obvious, it deserves a special concretization and analysis.

Ivan Posokhin
Univerzita Komenského v Bratislave
ivan.posokhin@uniba.sk

O OSOBITOSTIMA SUVREMENOG RUSKOG EMIGRANTSKOG PISMA (NA PRIMJERU TEKSTOVA A. STESINA)

Izlaganje će se baviti tekstovima Aleksandra Stesina (r. 1978.), ruskojezičnog pisca koji je emigrirao iz SSSR-a kao dijete, ali unatoč tomu kao pisac nije prešao na drugi jezik. U tekstovima će se analizirati odražavanje određenoga rascijepljenog imigrantskog identiteta te način na koji autor „egzoticira“ vlastiti književni svijet u očima potencijalnih čitatelja. Analizirat će se *Njujorške vizite*, *Ptice života* i *Troja protiv svih*.

ON THE PECULIARITIES OF CONTEMPORARY RUSSIAN EMIGRANT WRITING (THE EXAMPLE OF THE WORKS OF A. STESIN)

The presentation will deal with the works of Alexander Stesin (born 1978), a Russian-speaking writer who emigrated from the USSR as a child, but nevertheless has not shifted to the host language in his writings. His works will be analyzed from the point of view of how they reflect a particular split immigrant identity and how the author “exoticizes” his literary world in the eyes of potential readers. Stesin's works such as *The New York Rounds*, *The Life Birds* and *Troy Against Everyone* will serve as study materials.

Ivan Šunjić

ivansunjicjazz@gmail.com

POETSKI DISKURS ANDREE ZLATAR: ČITANJE ZBIRKE PJESAMA NEPARNE LJUBAVI

Zbirka pjesama *Neparne ljubavi* (2002) jedino je „čisto“ književno djelo Andree Zlatar. Zbirka je nedavno doživjela i svoje drugo, digitalno izdanje. Već po objavljivanju kritika je ovaj poetski debi visoko vrednovala i istaknula njegov značaj u kontekstu suvremenog hrvatskog pjesništva. Tako je zapaženo da se ova zbirka pjesama uklapa u kritičarski tada još neopisanu „mikroklimu nove hrvatske poezije“ s osjećajnošću i intimizmom što su nedostajali u prethodnom „desetljeću *hard core* fenomenologije“ (Rade Jarak). Međutim, čitanje zbirke (o)stalo je na nekolicini kritičkih i recenzentskih zapisa. Rad je prva detaljna analiza i interpretacija ove zbirke koja se odlikuje složenom poetskom eksploracijom jastva, što je u svezi s autoričnim teorijskim interesima za autobiografski i dijaristički diskurs. Kako bi se što adekvatnije rastvorio složeni „diskursni svijet“ (Johansen) ove poetske knjige, njezina intertekstualnost, intra-, inter- i metadiskurzivnost, koristit će se metode suvremene diskursne stilistike i semiotike.

THE POETIC DISCOURSE OF ANDREA ZLATAR: READING THE POETRY COLLECTION *UNEVEN LOVE*

The collection of poems *Uneven Love* (2002) is the only “pure” literary work by Andrea Zlatar. The collection has recently been republished in a digital edition. Already on its first publication critics highly valued this poetic debut and marked its significance in the context of contemporary Croatian poetry. It was noted that this collection of poems fits into the “microclimate of new Croatian poetry” that was still undescribed by critics at the time, with sensitivity and intimacy that were missing in the previous “decade of hard-core phenomenology” (Rade Jarak). However, the reading of the collection stopped after a few reviews. The work is the first detailed analysis and interpretation of this collection, which is characterized by a complex poetic exploration of the self, related to the author’s theoretical interests in autobiographical and diaristic discourse. In order to adequately unravel the complex “discourse world” of this poetic book, its intertextuality, intra-, inter- and metadiscursivity, we will use the methods of contemporary discourse stylistics and semiotics.

Iva Tešić

Institut za književnost i umetnost u Beogradu
megalofroneo@gmail.com

APOTEOZE MILOŠA CRNJANSKOG HRVATSKOM PRIMORJU

U radu ćemo se baviti tekstovima Miloša Crnjanskog – jednog od najvećih putnika srpske književnosti – koji su posvećeni hrvatskom primorju, a ostali su na margini piščeve putopisne delatnosti. Cilj je rada da ukaže na važnost ovih Crnjanskih zapisa (nastalih tokom 20-ih i 30-ih godina XX veka), koji prevazilaze *književno-umetničku inferiornost* (V. Gvozden) svojstvenu putničkim beleškama, prerastajući na pojedinim mestima u svojevrjne apoteoze.

MILOŠ CRNJANSKI’S APOTHEOSIS TO THE CROATIAN COAST

In this paper, we will deal with the texts of Miloš Crnjanski – one of the greatest travelers of Serbian literature – dedicated to the Croatian coast, which remained on the margins of the author’s travel writings. The aim of the paper is to point out the importance of Crnjanski’s records (written in the 1920s and 1930s), arguing that they overcome the literary-artistic inferiority (V. Gvozden) characteristic of travel notes, growing in some places into a kind of apotheosis.

Branko Tošović

Institut für Slawistik, Universität Graz
branko.tosovic@uni-graz.at

GENERATORSKA KRIPOETIKA

Predmet istraživanja jesu književna djela koja za strukovne, utilitarne, eksperimentalne, ludističke, zabavne, stilističke, (auto)prezentacione, demonstracione i druge potrebe automatski proizvode generatori kao osnovni instrument vještačke inteligencije. Kripoetika je dio poetike koja se bavi umjetničkim osmišljavanjem, prikazivanjem, strukturiranjem i izražavanjem hladnoće kao (a) važnog motiva i komponente književnog djela, (b) prirodne pojave, somatskog i mentalnog stanja, individualne i socijalne markacije. Centralna kategorija ove discipline jeste kriolizam – sistem statičnih i dinamičnih pojava koje se odnose na hladnoću kao predmetnu datost (stanje živih i neživih predmeta), procesualnu datost (radnju, stanje, zbivanje, događanje, fabulu, siže) i relaciju datost (odnose). U referatu se razmatraju književni tekstovi čiji je autor vještačka inteligencija, a osnovni motiv kriolizam. Ovim istraživanjem želi se na analizi konkretnih primjera odgovoriti na pitanje (a) koliko je vještačka inteligencija u stanju da generiše kvalitetne književne tekstove, (b) koliko se i u čemu razlikuje poetika prirodnog kriolizma (onoga čiji je autor živi pisac ili pjesnik) od poetike vještačkog kriolizma (onoga čiji je autor vještačka inteligencija).

GENERATORS'S CRYPOETICS

The subject of research are literary works that are automatically produced by generators as a basic instrument of artificial intelligence for professional, utilitarian, experimental, ludic, entertainment, stylistic, (auto)presentation, demonstration, etc. purposes. Crypoetics is the part of poetics that deals with the artistic conception, presentation, structuring and expression of *cold* as (a) an important motif and component of a literary work, (b) a natural phenomenon, somatic and mental state, individual and social marking. The central category of this discipline is cryolism – a system of static and dynamic phenomena related to cold as an objective given (the state of living and inanimate objects), a procedural given (action, state, event, event, fable, etc.) and a relational given (relationships). The paper examines literary texts whose author is artificial intelligence, and whose basic motif is cryolism. Through the analysis of specific examples, this research aims to answer the question (a) to what extent artificial intelligence is able to generate quality literary texts, (b) to what extent and in what ways does the poetics of natural cryolism (the one whose author is a living writer or poet) differ from the poetics of artificial cryolism (the one whose author is artificial intelligence).

Sanja Vrcić-Mataija

Odjel za nastavničke studije u Gospiću
Sveučilište u Zadru
smataija@unizd.hr

NARATIVNE STRATEGIJE ZABORAVLJENOG DJEČJEG ROMANA VESNE KRMPOTIĆ

S obzirom na to da se ni u jednom povijesnom pregledu hrvatske dječje književnosti ne spominje roman *Troočica s planete svjetlosti* Vesne Krmpotić, napisan 1991., a objavljen 1995. godine, otvara se pitanje o razlozima takvoga statusa ovoga romana. Upravo stoga, u izlaganju se, slijedom naratološke teorije (Grdešić 2015, Peleš 1999, Rimmon-Kenan 1989, Lovrić and Jeleč 2021), interpretiraju narativne strategije navedenog romana s ciljem poetičkog određenja te (re)pozicioniranja statusa autorice i njezina romana u kontekstu povijesti i poetike suvremenoga hrvatskog dječjeg romana. Riječ je o tipološki složenom romanu fantastičnoga pripovjednog modusa, razlomljene romaneskne strukture, nelinearne kompozicije te vrlo kompleksnih (ne)dječjih likova. Pripovjedna strategija, obilježena krhkom fabulom s umetnutim pričama, čiji se lirizam i funkcionalnost iščitava kroz prizmu alegorije, usložnjava odnos pripovjednih razina i pripovjedača. Na takav način konstruirane složene psihemske narativne figure uklopljene su u romaneskni narativ lelujavog odnosa između fikcije i faksije sa željom za popravljavanjem svijeta na ontenskoj razini romana. Pripovjedno poigravanje konstrukcijom vremena i prostora, autoreferencijalno potvrđivanje knjiškog identiteta junakinje neke su od narativnih strategija kojima se potvrđuje postmodernost romaneskni oblikovnih postupaka ovoga neopravdano prešućenog romana u hrvatskoj dječjoj književnosti.

NARRATIVE STRATEGIES OF VESNA KRMPOTIĆ'S FORGOTTEN CHILDREN'S NOVEL

Given that no historical overview of Croatian children's literature mentions the novel *Troočica s planete svjetlosti* (*The Three-eyed from the Planet of Light*) by Vesna Krmpotić, written in 1991 and published in 1995, the question arises about reasons for this neglect. In accordance with narratological theory (Grdešić 2015, Peleš 1999, Rimmon-Kenan 1989, Lovrić and Jeleč, 2021), the narrative strategies of the novel are interpreted with the aim of poetic determination and (re)positioning of the status of the author and her novel in the context of the history and poetics of contemporary Croatian children's novel. It is a typologically complex novel in a fantastic narrative mode, with a fragmentary structure, non-linear composition, and very complex (non)childish characters. The narrative strategy, characterized by

a fragile plot with inserted stories, the lyricism and functionality of which can be read through the prism of allegory, complicates the relationship between narrative levels and narrators. The complex psychemic narrative figures are integrated into the novel's narrative of the swaying relationship between fiction and fact, while the desire to improve the world is paramount on the ontemic level. Narrative play with the construction of time and space, self-referential confirmation of the fictional identity of the heroine, and narrative metalepsis are some narrative strategies that confirm the postmodernity of this unjustifiably ignored novel.

C) AKTIVNE TENDENCIJE U SUVREMENIM SLAVENSKIM JEZICIMA

Mia Batinić Angster

Odjel za lingvistiku
Sveučilište u Zadru
mbatinic@unizd.hr

VRIJEME LIJEČI SVE SUMNJE: SLUČAJ GLAGOLA S INFINITIVOM

Hrvatski glagoli sa surečeničnom dopunom razlikuju se s obzirom na morfosintaktička svojstva uvedene surečenice, a vrsta dopune ovisi o semantici glagola iz glavne surečenice (usp. Batinić Angster 2023, 2019). Neki tako glagoli mogu imati samo ovremenjenu surečeničnu dopunu (v. primjer (1)), neki uvode neovremenjenu ili infinitivnu dopunu (v. primjer (2)), a neki pak dopuštaju obje (v. primjer (3)).

- (1) Ivan je tvrdio {*otići / da će otići} na izlet.
- (2) Ivan je uspio {otići /*da ode} na izlet.
- (3) Ivan je odlučio {otići / da će otići} na izlet.

Zanimljivo je primijetiti da svi južnoslavenski jezici priječe uporabu infinitiva u kontekstu s propozicijskim glagolima poput *tvrditi* (Vrzić 1996: 305, Wurmbrand i sur. 2019). Nemaju međutim svi južnoslavenski jezici mogućnost uporabe infinitiva u surečeničnoj dopuni. Varijacija u distribuciji infinitivne surečenične dopune objašnjava se područjem na kojem se jezici govore i međujezičnim dodirima (Wurmbrand i sur. 2019). Tako ih makedonski i bugarski, koji pripadaju istočnom odvjetku južnoslavenskih jezika (Matasović 2008: 33) i balkanskom jezičnom savezu (Krapova i Cinque 2018), ne dopuštaju, a u srpskome su relativno rijetke u usporedbi sa slovenskim i hrvatskim. U ovome ćemo radu, nakon uvodnoga osvrta na stanje u južnoslavenskim jezicima, ponuditi pregled hrvatskih glagola s infinitivom s obzirom na njihovo značenje (modalno, aspektualno, implikativno, faktivno, željno, upitno). Potom ćemo ih, uzimajući u obzir vremensko tumačenje njihove surečenične dopune, razvrstati u dvije skupine koje se razlikuju s obzirom na to tvore li s dopunom jednorečeničnu ili dvorečeničnu strukturu.

TIME HEALS ALL DOUBTS: THE CASE OF VERBS WITH INFINITIVES

Croatian verbs with a clausal complement differ with regard to the morphosyntactic properties of the introduced clause, whereas the type of the complement depends on the semantics of the matrix verb (cf. Batinić Angster 2023, 2019). Some verbs can introduce only finite complement (see example (1)), some embed non-finite or infinitival complement (see example (2)), and others allow both finite and non-finite complement clause (see example (3)).

- (1) Ivan je tvrdio {*otići / da će otići} na izlet.
'Ivan claimed that he would go on a trip.'
- (2) Ivan je uspio {otići /*da ode} na izlet.
'Ivan managed to go on a trip.'
- (3) Ivan je odlučio {otići / da će otići} na izlet.
'Ivan decided to go on a trip.'

It is interesting to note that all South Slavic languages disallow the use of the infinitive with propositional verbs such as *tvrditi* ('claim') (Vrzić 1996: 305, Wurmbbrand *et al.* 2019). However, not all South Slavic languages allow infinitives in a complement clause. The variation in the distribution of non-finite complements is explained in terms of geography and language contact (Wurmbbrand *et al.* 2019). Thus, Macedonian and Bulgarian, which belong to the eastern branch of South Slavic languages (Matasović 2008: 33) and the Balkan language area (Krapova and Cinque 2018), do not allow them, and in Serbian they are relatively rare compared to Slovenian and Croatian. In this paper, after an introductory overview of the situation in South Slavic languages, we will offer an overview of Croatian verbs with infinitives considering their meaning (modal, aspectual, implicative, factive, desiderative, interrogative). Then, taking into account the temporal interpretation of their non-finite complement clauses, we will classify them into two classes that differ in terms of whether they form a monoclausal or biclausal structure with the complement.

Natalia Kaloh Vid

Univerza v Mariboru
natalia.vid@um.si

Suzana Mihurko

suzana.mihurko@student.um.si

PREVOĐENJE SLOVENSKE KNJIŽEVNOSTI NA SLAVENSKE JEZIKE OD 2000. DO 2023.

Cilj je ovoga rada analizirati trendove u prevođenju slovenske književnosti (autora i žanrova) na slavenske jezike (ruski, poljski, ukrajinski, češki, slovački, hrvatski, srpski, bugarski, makedonski i bosanski) od 2000. do 2023. Odnos slovenske književnosti s drugim slavenskim književnostima zanimljiv je prije svega iz perspektive uloge prevedene književnosti kao jednog od temelja promocije nacionalne kulture. Glavni je cilj analize pružiti pregled suvremene dinamike prevođenja slovenske književnosti na slavenske jezike s obzirom na postojeće društvene, političke i povijesne uvjete. Osobit interes predstavlja način na koji je slovenska književnost, napisana na jednom od manjih slavenskih jezika (oko 2,5 milijuna govornika), predstavljena u drugim slavenskim kulturama i uloga koju slovenska književnost ima u inim slavenskim polisustavima.

TRANSLATION OF SLOVENE LITERATURE INTO SLAVIC LANGUAGES IN 2000 – 2023

The main goal of this paper is to analyze the trend of translating Slovene literature to Slavic languages, covering the translation of Slovene literature (authors and genres) into Slavic languages (Russian, Polish, Ukrainian, Czech, Slovak, Croatian, Serbian, Bulgarian, Macedonian, and Bosnian) between 2000 and 2023. Relationship between Slovene literature and other Slavic literatures in terms of translations is interesting above all from the perspective of the role of translated literature as one of the foundations for the promotion of national culture. The main goal of the analysis is to provide an overview of contemporary dynamics of the translation of Slovene literature into Slavic languages based on existing social, political and historical conditions. We are particularly interested in how Slovene literature, written in one of the minor Slavic languages (approx. 2.5 million native speakers worldwide) is represented in other Slavic cultures and which role Slovene literature has in foreign Slavic polysystems.

Marija Konsuo
marija.konsuo@gmail.com

Ljubica Jeljenić
ljubica.vlasic.96@gmail.com

POZNAVANJE LEKSIKA DUBROVAČKOG GOVORA KOD NEIZVORNIH GOVORNIKA HRVATSKOG JEZIKA

Jezik je izrazito dinamična tvorevina sklona čestim promjenama i prilagodbama. Promjene nisu vidljive samo na razini jezika kao standarda, već se odnose i na područja narječja, dijalekata i mjesnih govora. Jedan od mjesnih govora koji u posljednjim desetljećima prolazi kroz brojne promjene i prilagodbe, ali još uvijek posjeduje određenu izvornost i specifičnost, svakako je dubrovački govor. Unatoč snažnom utjecaju suvremenog načina življenja i tehnološkog napretka, u svakodnevnoj komunikaciji još se može prepoznati sačuvano leksičko bogatstvo dubrovačkog govora. Stoga će se u ovom radu ispitati poznavanje leksika dubrovačkog govora na odabranom korpusu riječi iz svakodnevnog života (hrana, odjeća, kućanstvo, vrijeme) kod neizvornih govornika hrvatskoga jezika koji žive na području Dubrovnika i njegove bliže okolice. Istraživanjem će se nastojati ispitati i usporediti društvena i obrazovna uloga u razvoju i recepciji jezika.

KNOWLEDGE OF THE LEXICON OF RAGUSAN SPEECH AMONG NON-NATIVE SPEAKERS OF CROATIAN LANGUAGE

Language is an extremely dynamic creation, prone to frequent changes and adaptations. The changes are not visible only on the level of standard language, nor they are related to dialects and local speeches. One of the local speeches which has gone through numerous changes and adaptations in the last decades, but still has certain amount of originality and specificity, is for sure the speech of Dubrovnik (Ragusan). Despite the strong influence of modern lifestyle and technological progress, one can still recognize preserved lexical treasure of Ragusan speech. It is for this reason that the knowledge of it will be questioned in this paper, and it will be done through the chosen collection of words from everyday life (food, clothes, household, weather) among non-native speakers of Croatian language who live in Dubrovnik area and its surroundings. The research will try to question and compare social and educational roles in the language development and reception.

Marina Radčenko
Odjel za rusistiku
Sveučilište u Zadru
radcenko@unizd.hr

Nika Zoričić
Odjel za rusistiku
Sveučilište u Zadru
nzoricic21@unizd.hr

ОБ ОСНОВНЫХ ОСОБЕННОСТЯХ СОВРЕМЕННОГО ПРОЦЕССА СКРЫТОГО ЗАИМСТВОВАНИЯ ИЗ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА В РУССКИЙ И ХОРВАТСКИЙ ЯЗЫКИ

В результате повсеместного присутствия английского языка как глобального языка межкультурной коммуникации в электронных СМИ как в России, так и в Хорватии англицизмы в настоящее время представляют собой наиболее многочисленную группу иноязычных заимствований в обоих славянских языках.

Кроме экспоненциального роста числа лексических единиц, возникших как следствие процесса «материального» заимствования из английского языка в русский и хорватский языки, наблюдается также интенсификация процесса «скрытого» заимствования, т.е. калькирования.

В связи с этим представляется интересным провести сопоставительное исследование основных сходств и различий в способах создания калек, относящихся к социальной сфере, в языке современных российских и хорватских СМИ и в языке сетевой коммуникации, обращая особое внимание на проблему отсутствия единой общепринятой системы терминов и на значительные расхождения классификаций калек, представленных в научной литературе.

ON THE MAIN CHARACTERISTICS OF THE PROCESS OF LATENT BORROWING FROM ENGLISH INTO RUSSIAN AND CROATIAN

As a consequence of the pervasive presence of English – in its role of global language of intercultural communication – in electronic media in Russia and Croatia, Anglicisms currently represent the most numerous group of foreign loanwords in both Slavic languages. In addition to the exponential increase in the number of lexical units resulting from the process of apparent (matter) borrowing from English into Russian and Croatian, at the same time it is possible to observe an intensification of the process of latent (pattern) borrowing, i.e. calquing. In this regard, it is thus interesting to conduct a comparative analysis aimed at investigating in greater depth the main similarities and differences in the ways of

forming calques related to social trends in the language in modern Russian and Croatian media and in computer-mediated communication, with special focus on the lack of consensus on terminology and on the substantial divergences in the classifications of calques proposed in scientific literature.

Valentina Sedefčeva

Velikotarnovski universitet "Sv. sv. Kiril i Metodiy"
v.sedefcheva@ts.uni-vt.bg

PREVODITELJSKE KARAKTERISTIKE HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI U BUGARSKOJ TIJEKOM XXI. STOLJEĆA

Prevoditeljsko i izdavačko iskustvo, nacionalne i međunarodne književne nagrade, čitateljski interes oblikuju izgled hrvatske književnosti u bugarskoj kulturnoj sredini tijekom XXI. stoljeća. U radu se na planu slavensko-slavenskog prijevoda analiziraju lingvističke osobitosti bugarskoga prijevoda Valentine Sedefčeve romana *Sinovi, kćeri* Ivane Bodrožić. Bliskost dvaju južnoslavenskih jezika olakšava proces prevođenja, no upotreba posebnih stilskih markera – dijalekatski i žargonski izrazi, poslovice – i realija u originalu, koji nose dio njegova semantičkog i poetskog smisla, otežava točnu reprodukciju izvornog teksta. Gubitak dijela izražajnih sredstava i semantičkih karakteristika u transformaciji s jednog na drugi jezik ometa potpuno adekvatnu recepciju čak i kod bliskosrodnih jezika i književnosti. Ovaj je čimbenik također važna prevoditeljska specifičnost recepcije hrvatske književnosti u Bugarskoj. Metodologija tumačenja obuhvaća proces komparativnog proučavanja južnoslavenskih književnosti i jezika kroz translatošku perspektivu.

THE TRANSLATION CHARACTERISTICS OF CROATIAN LITERATURE IN BULGARIA DURING THE 21ST CENTURY

The translation and publishing experience, the national and international literary awards and the reader interest shape the appearance of Croatian literature in Bulgarian cultural environment. It is against this background that we explore the linguistic and stylistic features of the novel *Sons, Daughters* by Ivana Bodrožić in Bulgarian translation by Valentina Sedefčeva. The closeness of two South Slavic languages facilitates the translation process, while the use of special stylistic markers – dialectic and jargon expressions, proverbs – of the original, which in part defines its semantic and poetic sense, hinders the exact reproduction of the original text. The loss of some means of expression and semantic characteristics in the transformation from one language to another hinders a completely adequate reception even with closely related languages and literatures, such as Croatian and Bulgarian. The methodology of interpretation includes the process of comparative study of South Slavic literatures and languages through a translational perspective.

Rosica Stefčeva

Sofiyski universitet "Sv. Kliment Ohridski"
rosica_stef@abv.bg

PRAGMATIČKE PARTIKULE *BAŠ* I *UPRAVO* / *ТЪКМО* I *ИМЕННО* U BUGARSKOM I HRVATSKOM JEZIKU

Rad ima za cilj ponuditi model prezentiranja diskursnih partikula *baš* i *upravo* / *тъкмо* i *именно* u hrvatskom i bugarskom jeziku. Kompleksnost pristupa proučavanju partikula temelji se na teoriji integralnog opisa jezika J. Apresjana i uvjetovana je nizom formalno-sadržajnih i pragmatičkih čimbenika.

Integralni model prezentiranja teži uspostavljanju suodnosa između strukturalno-jezičnih i diskursno-pragmatičkih karakteristika partikula. Drugim riječima, analiza je usredotočena na modeliranje invarijantnog značenja partikula (tzv. model upravljanja) na dubinskoj sintaktičkoj razini i na ispitivanje moguće determiniranosti njihovih diskursnih svojstava varijacijama istog modela. Na razini diskursa korišten je i instrumentarij teorije retoričkih odnosa (RTS) kao pragmatičke koncepcije organizacije teksta.

Partikule *baš* i *upravo* s jedne strane doprinose interakcijskoj koheziji diskursa, a s druge ostvaruju niz organizatorskih i logičko-semantičkih funkcija na istom planu.

THE PRAGMATIC PARTICLES *BAŠ* AND *UPRAVO* / *ТЪКМО* AND *ИМЕННО* (EXACTLY AND NAMELY) IN CROATIAN AND BULGARIAN

The study offers a model for describing the discursive/pragmatic particles *baš* and *upravo* / *тъкмо* and *именно* (*exactly* and *namely*) in the Croatian and Bulgarian. The complex approach to examining the particles is based on Yu. Apresyan's theory of integral description of the language and is motivated by a number of formal semantic and pragmatic factors. The integral description model sets out to establish a correspondence between the structural linguistic and discursive pragmatic characteristics of the particles. The analysis is focused on modelling the invariant meaning (the so-called management model) of the deep syntactic level and on examining the possible conditionality of the discursive properties by the variations of the model. On the discourse level, use has been made of the toolkit of Rhetorical Structure Theory as a pragmatic concept of text organization. On the one hand, the particles *baš* and *upravo* / *тъкмо* and *именно* (*exactly* and *namely*) contribute to the interpersonal cohesion in the discourse, while on the other they realize a number of organizer and logical semantic relations.

Jelena Vignjević

Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
jelena.vignjevic@ufzg.hr

Tatjana Bašić

Dječji vrtić „Lojtrica“, Velika Mlaka
basic.tatjana@gmail.com

TEKSTNA VEZNA SREDSTVA U AKADEMSKOM PISANJU HRVATSKIM JEZIKOM

Akademsko pisanje vještina je kojom se ovladava neizravno od početka sustavnoga obrazovanja, a izravno u okviru akademskog obrazovanja. Jedna je od sastavnica te vještine i skladna uporaba tekstnih veznih sredstava – konektora i modifikatora – po kojima tekst postaje jasna cjelina sačinjena od skladno povezanih dijelova. Studenti pri pisanju akademskih radova upravo uporabu tekstnih veznih sredstava nerijetko ističu kao najzahtjevniji dio ovladavanja akademskim pisanjem.

U ovome radu donose se rezultati analize tekstnih veznih sredstava u akademskim radovima studenata Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Korpus tekstova za analizu činilo je četrnaest akademskih radova studenata diplomskoga odgojiteljskog studija, nastalih za potrebe ovjeravanja znanja iz kolegija Hrvatski jezik akademske komunikacije. Cilj je bio utvrditi kojim se tekstnim veznim sredstvima studenti najčešće koriste, je li izbor tih sredstava prikladan te jesu li izabrana tekstna vezna sredstva pravopisno korektno uključena u tekst. Rezultati analize pokazali su naglašene individualne razlike među studentima kad je riječ o izboru i brojnosti tekstnih veznih sredstava, ali i pretežno korektno uključivanje veznih sredstava u tekst. Analiza je donijela i dobar uvid u čestotnost uporabe pojedinih tekstnih veznih sredstava u akademskom pisanju hrvatskim jezikom.

LINKING WORDS IN CROATIAN ACADEMIC WRITING

Academic writing, whose purpose is to certify the knowledge acquired in certain segment or level of an academic education, is a skill that is mastered indirectly from the beginning of systematic education, and directly within the framework of academic education. One of the components of this skill is the harmonious use of linking or transition words by which the text in its wholeness, made up of interconnected parts, becomes clearer, both at the level of content and at the level of linguistic expression. When authoring academic papers, students often point out the use of linking words as the most demanding part of mastering the skill of academic writing. The paper presents the results of the

analysis of students' usage of linking words in the academic papers of students of the Faculty of Teachers' Education, University of Zagreb. The corpus of texts for analysis consisted of fourteen academic papers by graduate students of a master level at the department of Preschool Teachers' Education. The results of the analysis showed emphasized individual differences among students when it comes to the choice and number of linking words. The analysis also provides an insight into the frequency of the use of linking words in academic writing in the Croatian language.

D) JEZIK I KNJIŽEVNOST U SUVREMENOM METODIČKOM KONTEKSTU

Lidija Cvikić

Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
lidija.cvikic@ufzg.hr

Maša Rimac Jurinović

Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
masarimac@gmail.com

Katarina Aladrović Slovaček

Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
kaladrovic@gmail.com

POSREDOVANJE (MEDIJACIJA) KAO KOMUNIKACIJSKI NAČIN KROZ PRIZMU DRAMSKE PEDAGOGIJE

Najnovijim se promišljanjima o poučavanju i ovladavanju stranim jezikom napušta uvriježeno shvaćanje ostvarivanja komunikacijske kompetencije putem jezičnih vještina slušanja, govorenja, čitanja i pisanja (CEF 2001). Umjesto toga, uporaba jezika promatra se kroz četiri komunikacijska načina: prijam (recepciju), međudjelovanje (interakciju), proizvodnju (produkciju) i posredovanje (medijaciju) (CEF 2020). Posredovanje obuhvaća međudjelovanje sugovornika u omogućavanju komunikacije na istome jeziku ili na različitim jezicima. Time se naglašava stvaranje uvjeta za komunikaciju, suradnja u oblikovanju i razumijevanju značenja te prijenos informacija na prikladan način. U ovome se radu ispituje primjenjivost dramske pedagogije na razvoj posredovanja u hrvatskome kao inome jeziku. Na temelju metodologije razvijene u projektu Erasmus+ ACIIS, istražiti će se teorijske postavke i praktične mogućnosti uporabe dramskih tehnika u trima makrokategorijama: medijaciji kao tekstu, konceptu i komunikaciji.

MEDIATION AS A MEANS OF COMMUNICATION THROUGH THE PRISM OF DRAMATIC PEDAGOGY

The most recent reflections on foreign language learning and teaching moved from the traditional understanding of achieving communicative competence through the language skills of listening, speaking, reading and writing (CEF 2001). Instead, language use is viewed through four communication modes: reception, interaction, production and mediation (CEF 2020). Mediation includes the interaction

of interlocutors in enabling communication in the same or different languages. This emphasizes the creation of conditions for communication, cooperation in the shaping and understanding of meaning, and the transfer of information in an appropriate manner. This paper examines the applicability of drama pedagogy to the development of mediation in Croatian as a foreign language. Based on the methodology developed in the Erasmus+ ACIIS project, theoretical assumptions and practical possibilities of using dramatic techniques will be explored in three macrocategories: mediation as a text, concept and communication.

Dragica Dujmović Markusi

ddmarkusi@gmail.com

PRISTUP DJELU MIROSLAVA KRLEŽE ILI KLASIK U KURIKULU

U radu se prikazuje i analizira pristup opusu Miroslava Krleža u nastavnim planovima i programima od 1945. do 2018. te u Kurikulumu nastavnoga predmeta Hrvatski jezik (2019), pri čemu je posebna pozornost usmjerena na povijesni i društveni kontekst u kojemu je plan i program odnosno kurikulum donesen, na odabir reprezentativnih tekstova i na domaću lektiru.

Usporedbom različitih pristupa nastoji se ukazati na školsku recepciju Krležina djela do pojave predmetnoga kurikula i staviti je u suodnos s novim pristupom Krležinu djelu s obzirom na promjenu područja kojemu predmet Hrvatski jezik pripada (jezično-komunikacijsko područje) te naznačiti posljedice takva pristupa na nastavu književnosti i ponuditi neke smjernice za njihovo otklanjanje. Pritom se pristup Krležinu djelu promatra kao model pristupa kanonskomu autoru, a nastava književnosti stavlja u kontekst suvremene nastave za net-generacije.

APPROACHES TO TEACHING WORKS OF MIROSLAV KRLEŽA; OR, A CLASSIC IN THE CURRICULUM

The paper offers an analysis of the approach to teaching Miroslav Krleža's work as it appears in teaching plans and programmes (1945 to 2018), as well as in the Curriculum of the school subject Croatian language. Special attention is given to historical and social context, the choice of texts analysed at school and required reading assigned for work at home. Comparison of different approaches points to school reception of Krleža's work before the Croatian Language Curriculum was introduced. It is correlated with the new approach to Krleža's work regarding the change of the curriculum, since the school subject of Croatian language now belongs to language and communication area. In addition, unwanted consequences of this approach to the teaching of literature are pointed out and some guidelines for avoiding them are suggested. Also, the approach to Krleža's work is a model for interpretation of canonical authors and teaching of literature is set in the context of modern teaching for the Net-Generations.

Marina Franić Šimunić
Odjel za nastavničke studije u Gospiću
Sveučilište u Zadru
mfranic@unizd.hr

ČITATELJSKI KLUBOVI KAO NAČIN POTICANJA ČITANJA MEĐU STUDENTIMA UČITELJSKOG STUDIJA

Polazeći od teorijskih spoznaja o čitanju (Grosman 2010, Visinko 2014, Peti-Stantić 2019, Bakota 2021, Kovač 2021) kao višestruko složenoj djelatnosti neophodnoj za cjeloživotno učenje, može se uočiti da se uporabom različitih strategija čitanja nastoji poboljšati čitalačka pismenost i kultura kod svih dobnih skupina. Sukladno tome, kvalitetno poučavanje čitanja uključuje i suradničke oblike nastavnih i izvannastavnih aktivnosti među koje se ubrajaju i aktivnosti u okvirima čitateljskih klubova. Izlaganje je usmjereno predstavljanju aktivnosti čitateljskog kluba *Iskra*, koji djeluje na Odjelu za nastavničke studije u Gospiću i čiji su članovi studentice učiteljskog studijskog programa, te predstavljanju rezultata istraživanja provedenog kvalitativnom metodom fokus-grupe. Cilj provedenog istraživanja uključuje analiziranje uloge članstva u čitateljskom klubu u kontekstu čitateljskih kompetencija važnih u obavljanju učiteljskog posla. Rezultati istraživanja pokazuju visoku motiviranost za sudjelovanjem u aktivnostima kluba, zadovoljstvo osobnim razvojem čitalačkih i interpretativnih kompetencija te kontinuirani rast potrebe za čitanjem i razgovorom o pročitanoj. Stečene kompetencije kod studenata učiteljskog studija važan su čimbenik promicanja kulture čitanja, potrebe za cjeloživotnim obrazovanjem kao i pokazatelj odgovornog odnosa prema učiteljskom pozivu koji ima ključnu ulogu u odgojno-obrazovnom kreiranju budućih čitatelja.

READING CLUBS AS A WAY OF ENCOURAGING READING AMONG TEACHER-EDUCATION STUDENTS

Starting from theoretical knowledge about reading (Grosman 2010, Visinko 2014, Peti-Stantić 2019, Bakota 2021, Kovač 2021) as a multifaceted activity necessary for lifelong learning, it is clear that the use of different reading strategies aims to improve reading literacy and culture among all age groups. Accordingly, quality teaching of reading includes collaborative forms of curricular and extracurricular activities, including activities within the framework of reading clubs. The presentation is aimed at presenting the activities of the *Iskra* reading club, which operates at the Department of Teacher Education Studies in Gospić and whose members are students of the teacher's study program, and presenting the results of research conducted using the qualitative focus group method. The goal of the

conducted research includes analyzing the role of membership in the reading club in the context of reading competencies important in performing the teacher's job. The results of the research show a high motivation to participate in club activities, satisfaction with the personal development of reading and interpretive competences, and a continuous growth in the need for reading and talking about what has been read. The acquired competences of teacher study students are an important factor in promoting the culture of reading, the need for lifelong education, as well as an indicator of a responsible attitude towards the teacher's vocation, which plays a key role in the educational creation of future readers.

Zrinka Frleta

Odjel za turizam i komunikacijske znanosti
Sveučilište u Zadru
zfrleta@unizd.hr

Tomislav Frleta

Odjel za francuske i frankofonske studije
Sveučilište u Zadru
tfrleta@unizd.hr

SUSTAV OSOBNIH ZAMJENICA I POČETNE POTEŠKOĆE PRI POUČAVANJU HRVATSKOG KAO STRANOG JEZIKA

Osoba kao središnja jezična kategorija (Moignet 1981) sadržana je u nekoliko vrsta riječi. Eksplicitno se javlja u osobnim zamjenicama dok se manje eksplicitno javlja u glagolu, posvojnim zamjenicama, pridjevima te determinantima. Implicitno je sadržana u imenici (Čosić 2005).

Iako je kao kategorija sveprisutna i vjerojatno ne postoji jezik koji ne posjeduje kategoriju osobe, ipak se njezina jezična realizacija razlikuje od jezika do jezika, što stvara poteškoće prilikom poučavanja. Iako su razlike u osnovnom obliku sustava osobnih zamjenica relativno male (npr. većina europskih jezika poznaje od šest do osam oblika osobnih zamjenica, a neki kao hrvatski imaju i do deset oblika), ipak i tako male razlike mogu stvoriti poteškoće pri poučavanju stranog jezika.

Rad se bavi poteškoćama pri poučavanju hrvatskog kao stranog jezika s fokusom na probleme koji se pojavljuju u početnoj fazi kada se učenik prvi put susreće s prilično velikim sustavom osobnih zamjenica. Korpus sačinjavaju mnogobrojni primjeri uporabe (pogrešnih) zamjenica prikupljeni tijekom održavanja tečajeva hrvatskog jezika za strance od 2017. do danas. Također, jedan dio korpusa sačinjavaju udžbenici za učenje hrvatskog kao drugog i stranog jezika poput udžbenika *Hrvatski za početnike 1* (Čilaš-Mikulić i sur.), *Razgovarajte s nama!* A1 – A2 (Čilaš-Mikulić i sur.), *Dobro došli* (Barešić) i drugi.

SYSTEM OF PERSONAL PRONOUNS AND INITIAL DIFFICULTIES IN LEARNING CROATIAN AS A FOREIGN LANGUAGE

Person as a central linguistic category (Moignet 1981) is contained in several parts of speech. It occurs explicitly in personal pronouns, while it occurs less explicitly in verbs, possessive pronouns, adjectives and determiners. It is implicitly included in the noun (Čosić 2005). Although as a category it is ever-present and there is probably no language that does not possess the category of person, its linguistic realization differs from language to language which creates difficulties

when teaching. Although the differences in the basic form of the personal pronoun system are relatively small (e.g. most European languages have six to eight forms of personal pronouns, and some such as Croatian have up to ten forms), even such small differences can create difficulties when teaching a foreign language. This paper deals with difficulties in teaching Croatian as a foreign language with a focus on problems that occur in the initial phase of language learning when a student for the first time encounters a fairly large system of personal pronouns. The corpus consists of numerous examples of the use of (wrong) pronouns collected during Croatian language courses for foreigners in the period from 2017 to today. Also, one part of the corpus consists of textbooks for learning Croatian as a second and foreign language such as *Hrvatski za početnike 1* (Čilaš-Mikulić et al.), *Razgovarajte s nama*, A1-A2 (Čilaš-Mikulić et al.), *Dobro došli* (Barešić) and others.

Andrea Knežević
Odjel za rusistiku
Sveučilište u Zadru
aknezevi2@unizd.hr

KAKO FUNKCIONALNO POVEZATI ČITANJE I PISANJE NA RUSKOM KAO STRANOM JEZIKU I JE LI TO DANAS UOPĆE MOGUĆE?

Malo čitamo – slabo pišemo! – poražavajući je zaključak brojnih istraživanja (PISA) i vrednovanja (rezultati državne mature i sl.) posljednjih godina, bilo da se radi o usvajanju materinskoga jezika ili ovladavanju stranim jezikom. Veza čitanja i pisanja neosporna je i od neizmjernog je značaja za ovladavanje jezikom. Navedene vještine, uz slušanje i govorenje, temelj su za stjecanje komunikacijske kompetencije korisnika jezika.

Zašto onda tako malo čitamo i tako loše pišemo? Na primjeru ruskog kao stranog jezika (RSJ) navest ćemo strategije kojima se služe korisnici jezika u razvoju vlastite pisane kompetencije. Predstaviti će se rezultati provedenoga istraživanja o razvoju jezične djelatnosti pisanja kod prvostupnika ruskoga jezika na temelju kojih će se predložiti rješenja i metode rada s ciljem osvješćivanja prednosti čitanja u razvoju različitih vrsta komunikacijske kompetencije prema ZEROJ-u u pisanoj produkciji na RSJ.

HOW TO FUNCTIONALLY RELATE READING AND WRITING IN RUSSIAN AS A FOREIGN LANGUAGE; AND IS IT EVEN POSSIBLE NOWADAYS?

We read little – we write poorly! This is the devastating conclusion of numerous research (PISA) and evaluations (results of the state examination, etc.) in recent years, whether on the acquisition of the mother tongue or the mastery of a foreign language. The connection between reading and writing is indisputable and of immense importance for mastering the language. These skills, along with listening and speaking, are the basis for acquiring the communicative competence of language users. Then why do we read so little and write so poorly? Using the example of Russian as a foreign language (RFL), we will list the strategies used by language users in developing their own written competence. The results of the research on the development of the language activity of writing among bachelors of Russian language will be presented, based on which solutions and work methods will be proposed with the aim of raising awareness of the benefits of reading in the development of different types of communicative competence according to CEFRL in written expression in RFL.

Josipa Korljan Bešlić
Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu
jkorljan@ffst.hr

FRAZEODIDAKTIKA U NASTAVI INOJEZIČNOGA HRVATSKOG

Frazeodidaktika je dio primijenjene frazeologije i važan je dio poučavanja i ovladavanja inim jezikom. Relativno je mlada disciplina i u nastavi često zanemarena. U uvodnom dijelu rada prikazat će se dosadašnja istraživanja i metodologija zasnovana na kognitivnoj lingvistici. Središnji dio rada naglašava važnost zastupljenosti frazeologije u nastavi inojezičnoga hrvatskog, posebno na višim razinama, jer tek potpuno razumijevanje frazeologije određenog naroda podrazumijeva ovladavanje jezikom, pri čemu je iznimno važna i međukulturna kompetencija, te se navode primjeri dobre prakse u nastavi drugih jezika koji se poučavaju kao ini, ali i u nastavi inojezičnoga hrvatskog. Rad nudi pregled mogućnosti primjene frazeodidaktike, što uključuje i kontrastivnu frazeologiju, ali u skladu s razvojem novih tehnologija propituje (bes)korisnost umjetne inteligencije (*chatGPT*) u frazeološkoj nastavi te ostavlja otvorenim pitanje o mogućnostima poboljšanja frazeološke nastave inojezičnoga hrvatskog.

PHRASEODIDACTICS IN TEACHING CROATIAN AS L2

Phraseodidactics is a part of applied phraseology and is an essential component of teaching and mastering a foreign language. It is a relatively young discipline that is often overlooked in education. In the introductory part of this paper, we will present previous research and methodology based on cognitive linguistics. The central part of the paper emphasizes the importance of integrating phraseology into the teaching of Croatian as an L2, especially at higher levels. A complete understanding of the phraseology of a specific language implies proficiency in that language, and intercultural competence is extremely important in this context. Examples of the best practices in teaching other languages as foreign languages, as well as in teaching Croatian as an L2, will be provided. The paper provides an overview of the possibilities of applying phraseodidactics, including contrastive phraseology, and also examines the (in)utility of artificial intelligence (*chatGPT*) in phraseological teaching in line with the development of new technologies. It leaves open the question of possibilities for improving phraseological teaching of Croatian as an L2.

Josip Miletić
Odjel za kroatistiku
Sveučilište u Zadru
jmiletic@unizd.hr

NOVI NAČINI VREDNOVANJA U NASTAVI HRVATSKOGA JEZIKA

U radu se donose rezultati terenskog istraživanja provedenoga među učiteljima hrvatskoga jezika o novim načinima vrednovanja u nastavi Hrvatskoga jezika. Utvrđuje se njihovo zadovoljstvo novim elementima vrednovanja, zapažanje reakcija roditelja njihovih učenika na formativno vrednovanje učenika te procjena koliko novi načini vrednovanja pridonose učeničkoj motivaciji za usvajanjem nastavnoga gradiva i ostvarenju nastavnih ishoda. Rad uključuje i analizu terenskog istraživanja provedenoga među roditeljima učenika osnovnih i srednjih škola o novom načinu pisanja bilješki u e-dnevnik.

NEW EVALUATION METHODS IN TEACHING THE CROATIAN LANGUAGE

The paper presents the results of the field research conducted among Croatian language teachers about new evaluation methods in Croatian language classes. The paper discusses teachers' satisfaction with the new elements of evaluation, parental reactions to the formative evaluation of students, and how much new evaluation methods contribute to student learning motivation and achieving learning outcomes. Additionally, the paper includes an analysis of the field research conducted among parents of primary and secondary school students about the new way of writing notes in the e-Class Register.

Jadranka Nemeth-Jajić
Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu
jadranka@ffst.hr

Petra Božanić
Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu
petboz@ffst.hr

MOGUĆNOSTI UPORABE PRAVOPISNIH PRIRUČNIKA U NASTAVI HRVATSKOGA JEZIKA

U radu se ponajprije svraća pozornost na potrebu redovite uporabe pravopisnih priručnika u nastavi Hrvatskoga jezika. Pravopisnu normu naime učenici uče uglavnom iz drugotnih izvora, to jest iz udžbenika hrvatskoga jezika u kojima se pravopisni sadržaji funkcionalno povezuju s gramatičkim sadržajima, dok je uporaba pravopisa (pravopisnih priručnika) kao prvotnoga izvora u nastavi često zanemarena. Takva praksa ne pogoduje stjecanju navike služenja pravopisom, a što je bitno svakom obrazovanom građaninu bez obzira na zanimanje kojim se bavi. U skladu s uočenim problemom u radu se također razmatraju i oprimjeruju mogućnosti uporabe pravopisnih priručnika u nastavi Hrvatskoga jezika. Time se ujedno pridonosi ostvarivanju jedne od zadaća nastave hrvatskoga pravopisa, a to je naučiti učenike služiti se pravopisnim priručnicima kako bi u pravopisu mogli samostalno pronaći primjere, pravila i odgovore na pravopisne dvojbe.

POSSIBILITIES OF USING SPELLING MANUALS IN THE TEACHING OF CROATIAN

The paper primarily draws attention to the need for regular use of spelling manuals in the teaching of Croatian. Namely, students learn the spelling norm mainly from secondary sources, i.e. from Croatian language text books in which spelling content is functionally connected with grammatical content, while the use of spelling manuals as a primary source in teaching is often neglected. Such a practice does not favor the acquisition of the habit of spelling, which is important for every educated citizen, regardless of occupation. In accordance with the observed problem, the paper also considers and exemplifies the possibilities of using spelling manuals in the teaching of Croatian. This also contributes to the achievement of one of the tasks of teaching Croatian spelling, which is to teach students to use spelling manuals so that they can independently find examples, rules and answers to spelling doubts.

Mirela Šušić

Odjel za kroatistiku
Sveučilište u Zadru
msusic@unizd.hr

METODIČKA PRAKSA U SUVREMENOM METODIČKOM KONTEKSTU

U visokoškolskom obrazovnom sustavu koji profilira nastavnička zanimanja, metodička je praksa, kao proces stjecanja kompetencija primjenom naučenog u stvarnom okruženju, obvezan segment. Realizira se odlaskom studenta u osnovne i srednje škole koje je nadležno ministarstvo imenovalo vježbaonicama, a gdje studenti, pod vodstvom sveučilišnog nastavnika metodičara i nastavnika mentora, aktivno sudjeluju u organizaciji i realizaciji nastavnog procesa te stječu kompetencije za izvođenje nastavnog predmeta.

Relevantnost metodičke prakse neupitna je pa je kao takva i zakonski propisana, međutim, unatoč tomu i iako je dugi niz godina prisutna u visokoškolskom obrazovanju, znanstvena literatura o istoj rijetko se susreće.

Kako bi se pridonijelo toj problematici, ovim radom istražuju se položaj, mogućnosti i važnost metodičke prakse u suvremenom metodičkom kontekstu s posebnom usmjerenošću na metodičku praksu studenta nastavničkog smjera jednopredmetnog i dvopredmetnog diplomskog sveučilišnog studija Hrvatskoga jezika i književnosti, kojom se stječu nastavničke kompetencije za realizaciju nastavnoga predmeta Hrvatski jezik, po zahtjevima filologije, kroatistike i književne znanosti.

Istraživanjem su obuhvaćene sve kroatistike nastavničkog smjera u Republici Hrvatskoj. Istražuje se položaj i zastupljenost metodičke prakse na njihovim studijskim programima, neujednačenost njezina naziva, načini organizacije, realizacije i postupci vrednovanja metodičke prakse te njezin položaj u odnosu na metodičke prakse drugih nastavnih predmeta.

TEACHER'S TRAINING IN CONTEMPORARY METHODOLOGICAL CONTEXT

In the system of higher education that forms teaching professions, teacher's training, a process of acquiring competences by applying what has been learned in a real environment, is a mandatory segment.

It is realized by students going to primary and secondary schools designated by the ministry as training centers, where, under the guidance of a university teacher and a mentor teacher, they actively participate in the organization and implementation of the teaching process and acquire competencies in the teaching subject.

The relevance of teacher's training is unquestionable and as such is legally prescribed. However, despite this and although it has been present in higher education for many years, scholarly literature on it is scarce.

In order to address this problem, the paper examines the position, possibilities and importance of teacher's training in contemporary methodical context with a special emphasis on the teacher's training of the single and double major students of Croatian language and literature, who acquire teaching competencies for the realization of teaching Croatian language, according to the requirements of philology, Croatian studies, and literary scholarship.

The research covers all relevant programs in the Republic of Croatia. The position and representation of teacher's training, the unevenness of its name, methods of organization, implementation and evaluation procedures of teacher's training and its position in relation to teacher's training in other subjects are investigated.

E) ZADAR – UMJETNOST, KULTURA, KNJIŽEVNOST

Nada Bulić

Odjel za klasičnu filologiju
Sveučilište u Zadru
nbulic@unizd.hr

ARMATA IN MARI SITA – PRIKAZA OBORUŽANE ŽENE U DJELU OBSIDIO IADRENSIS

Srednjovjekovno historiografsko djelo *Obsidio Iadrensis* opisuje diplomatske akcije i ratne operacije prilikom mletačke opsade Zadra 1345. – 1346. koje su dovele do teškog poraza i predaje grada Mlečanima. Jedna od brojnih ratnih epizoda (*Obsidio I*, 24) odvija se u zadrskoj luci gdje Mlečani vrše uspješan proboj lanca koji štiti ulaz u luku. U žestokoj borbi oko broda koji je izvršio proboj pojavljuje se iz mora prikaza oboružane žene koja svojom intervencijom donosi pobjedu Zadranima. U radu se ispituje ovaj motiv polazeći od pretpostavke da je *visio* dio srednjovjekovnog šifrarnika, razumljivi element narativa srednjovjekovne tekstualne zajednice, te se s obzirom na predtekst rukopisa (fol. 1 r and fol. 1 v) Zagrebačkog rukopisa *Obsidionis* (Arhiv HAZU, Zbirka kodeksa, sign. II. a 35) nudi moguće rješenje njezina identiteta.

ARMATA IN MARI SITA – APPARITION OF AN ARMED WOMAN IN THE OBSIDIO IADRENSIS

The medieval historiographic work *Obsidio Iadrensis* describes the diplomatic activities and military operations that took place during the Venetian siege of Zadar in 1345–1346, which led to the defeat and surrender of the city to the Venetians. One of the many military episodes (*Obsidio I*, 24) takes place in the Port of Zadar, in which Venetians successfully breach the chain guarding the port entrance. During the fierce battle around the ship that made the breakthrough, an apparition of an armed woman appears from the sea, her intervention bringing victory to the people of Zadar. This motif will be examined in the paper, beginning with the assumption that the *visio* was part of the medieval codebook, an intelligible element of the narrative of medieval textual society. The pretext of the manuscript (fol. 1 r and fol. 1 v) of the Zagreb manuscript *Obsidionis* (Arhiv HAZU, codex collection, sign. II. a 35), which offers a possible solution to her identity, will also be examined in the paper.

Dolores Butić

Centar za strane jezike
Sveučilište u Zadru
dbutic@unizd.hr

ZAGREBAČKI RUKOPIS: PRIJEPIS ILI ARHETIP DJELA OBSIDIO IADRENSIS?

U radu se istražuje najstariji prijepis djela anonimnog autora *Obsidio Iadrensis* o mletačkoj opsadi Zadra 1345./1346. koji se čuva u Arhivu HAZU, a poznat je kao *Zagrebački rukopis*. Djelo se prema mišljenju povjesničara (Klaić, Budak) smatra jednim od najvrjednijih pripovjednih izvora za poznavanje hrvatske povijesti XIV. st. U središtu je dosadašnjeg istraživanja (Rački, Gortan, Klaić, Budak, Perić, Glavičić) pitanje autorstva, koje je rezultiralo odbacivanjem teze o autorstvu zadarskog nadbiskupa Nikole Matafara. U ovom se radu na osnovi uočenih jezičnih i stilskih osobitosti i nejasnoća ukazuje na mogućnost da *Obsidio Iadrensis* nije cjelovito djelo jednog autora za čijim identitetom tragamo, već kompilacija tekstova, čime se pitanje autorstva kao i pitanje nastanka *Zagrebačkog rukopisa* dodatno komplicira.

THE ZAGREB MANUSCRIPT: COPY OR ARCHETYPE OF OBSIDIO IADRENSIS?

The paper examines the oldest transcription of the work of the anonymous author *Obsidio Iadrensis* about the Venetian siege of Zadar in 1345/1346 which is kept in the HAZU Archive and is known as the *Zagreb Manuscript*. According to historians (Klaić, Budak), the work is considered one of the most valuable narrative sources for knowledge of Croatian history of the 14th century. At the center of the research so far (Rački, Gortan, Klaić, Budak, Perić, Glavičić) is the question of authorship, which resulted in the rejection of the thesis about the authorship of the Zadar Archbishop Nikola Matafar. In this paper, based on the observed linguistic and stylistic peculiarities and ambiguities, the possibility is pointed out that the *Obsidio Iadrensis* is not the work of one author whose identity we are searching for, but a compilation of texts, which further complicates the question of authorship as well as the question of the origin of the *Zagreb Manuscript*.

Mario Županović

Odjel za hispanistiku i iberske studije
Sveučilište u Zadru
mzupanovic@unizd.hr

Juraj Šantorić

jurajsantorice@gmail.com

NEVIDLJIVA UMJETNOST PERFORMANSA: ZADARSKA LINIJA IZVEDBENOG OTPORA

Izlaganje prilazi performansu kroz teorijsku nišu od kinizma (Sloterdijk) preko pitanja regulacije i vladanja sobom (Foucault) do imperativa „Izvedi ili snosi posljedice!“ (McKenzie). Upravo je na toj liniji Suzana Marjanić oformila jednu od paradigma za izučavanje i dokumentiranje performansa u Hrvatskoj, ponajprije kroz *Kronotop*, a potom i kroz knjigu *Umjetnost performansa i kinizam: izvedbena linija otpora*. Promatrajući Zadar iz te vizure, može se primijetiti kako je riječ o istovremeno izvedbeno vrlo bogatom, no znanstveno poprilično zanemarenom toposu koji tek čeka svoje cjelovito stručno revidiranje. Ukazujući na tu diskrepanciju, izlaganje naglašava potrebu za sustavnim projektom arhiviranja postojeće građe koja bi bila oslonac za daljnja teorijska istraživanja. Stoga izlaganje donosi primjere nekoliko različitih performansa i lokalnih aktera koji su tek medijski zabilježeni, a koji pokazuju kako performans svoje plodno tlo dakako pronalazi u kontekstu zadarske svakodnevice.

INVISIBLE PERFORMANCE ART: THE ZADAR LINE OF PERFORMANCE RESISTANCE

The paper approaches performance through a theoretical niche spanning from cynism (Sloterdijk) to questions of regulation and self-governance (Foucault), all the way to the imperative *Perform or else!* (McKenzie). Along these lines, Suzana Marjanić has formed one of the paradigms for studying and documenting performance in Croatia, primarily through her work *Kronotop* and later through the book *Performance Art and Cynism: The Performance Line of Resistance*. Setting Zadar in this perspective, one can notice that it is simultaneously a very rich performance context, yet somewhat neglected scholarly, awaiting comprehensive professional revision. Highlighting this discrepancy, the paper emphasizes the need for a systematic archival organization of existing material, that would serve as a foundation for further research. To this end, the paper provides examples of several different performances and local actors that have only been recorded in the media, demonstrating how performance naturally finds its roots in the context of everyday life in Zadar.